

**T.C.
MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI**

GAZETECİLİK

**BASIN FOTOĞRAFÇILIĞI
213GİM154**

Ankara, 2011

- Bu modül, mesleki ve teknik eğitim okul/kurumlarında uygulanan Çerçeve Öğretim Programlarında yer alan yeterlikleri kazandırmaya yönelik olarak öğrencilere rehberlik etmek amacıyla hazırlanmış bireysel öğrenme materyalidir.
- Millî Eğitim Bakanlığınca ücretsiz olarak verilmiştir.
- **PARA İLE SATILMAZ.**

İÇİNDEKİLER

AÇIKLAMALAR	ii
GİRİŞ	1
ÖĞRENME FAALİYETİ-1	3
1. BASIN FOTOĞRAFÇILIĞININ DOĞUŞU VE GELİŞİMİ	3
1.1.19. Yüzyıl Basın Fotoğrafçılığı.....	4
1.2. 20. Yüzyıl Basın Fotoğrafçılığı.....	7
1.3.Ülkemizde Basın Fotoğrafçılığının Doğuşu.....	9
1.4.Günümüz Basın Fotoğrafçılığı.....	9
UYGULAMA FAALİYETİ	10
DEĞERLENDİRME ÖLÇÜTLERİ	11
ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME	12
ÖĞRENME FAALİYETİ-2	13
2. DÜNYADA VE TÜRKİYE’DE ÖNEMLİ BASIN FOTOĞRAFÇILARI VE FOTOĞRAFÇILIK KURULUŞLARI.....	13
2.1.Dünyanın Önemli Basın Fotoğrafçıları.....	13
2.2. Dünyanın Önemli Basın Fotoğrafi Kuruluşları.....	26
2.3. Türkiye’den Bazı Basın Fotoğrafçıları.....	28
2.4. Türkiye’nin Önemli Basın Fotoğrafi Kuruluşları	33
UYGULAMA FAALİYETİ	35
DEĞERLENDİRME ÖLÇÜTLERİ	36
ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME	37
MODÜL DEĞERLENDİRME	39
CEVAP ANAHTARLARI.....	40
ÖNERİLEN KAYNAKLAR.....	41
KAYNAKÇA.....	42

AÇIKLAMALAR

KOD	213GIM154
ALAN	Gazetecilik
DAL/MESLEK	Foto Muhabirliği
MODÜLÜN ADI	Basın Fotoğrafçılığı
MODÜLÜN TANIMI	Dünyada ve Türkiye’de basın fotoğrafçılığının gelişimi ve basın fotoğrafçılığıyla ilgili önemli kişi ve kuruluşlarla ilgili bilgilerin verildiği öğrenme materyalidir.
SÜRE	40/32
ÖN KOŞUL	Fotoğrafçılıkta Kompozisyon modülünü almış olmak
YETERLİK	Basın fotoğrafçılığını incelemek
MODÜLÜN AMACI	Genel Amaç: Bu modülle, haber fotoğrafı için gerekli olan unsurları yakalayıp dünyada ve Türkiye’de fotoğrafın basındaki yeri, önemini ve gelişimini kavrayabileceksiniz. Amaçlar 1. Dünyada Türkiye’de basın fotoğrafçılığının gelişimini inceleyebileceksiniz. 2. Basın fotoğrafçılığıyla ilgili kurum ve kişileri inceleyebileceksiniz.
EĞİTİM ÖĞRETİM ORTAMLARI VE DONANIMLARI	Ortam: Sınıf, işletme, kütüphane, ev, bilgi teknolojileri ortamı, sinema, tiyatro, konferans gibi kendi kendine ve grupla çalışabileceğiniz tüm ortamlar. Donanım: Bilgisayar donanımlı atölye, projeksiyon, internet, süreli ve süresiz yayınlar, ansiklopediler, kaynak kişiler.
ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME	Modülün içinde yer alan her faaliyetten sonra, verilen ölçme araçlarıyla, kazandığınız bilgileri ölçerek kendi kendinizi değerlendirebileceksiniz. Öğretmen, modül sonunda size ölçme aracı (çoktan seçmeli, doğru yanlış vb.) uygulayarak modül uygulamaları ile kazandığınız bilgileri ölçerek değerlendirecektir.

GİRİŞ

Sevgili Öğrenci,

Bugün, görsel alanda iletişimin büyük bir bölümünü fotoğraf üstlenmiştir. Kitle iletişimindeki en etkili araçlardan biri olan yazılı basında çıkan hemen hemen tüm haberlerde fotoğraf kullanılmaktadır. Haberi görsel malzemeyle daha anlaşılabilir hale getirmek bir haberci için büyük avantaj sağlamaktadır. Fotoğraf, gazete ve dergilerde yüksek kullanım oranı ile doğrudan mesaj verebilme, tirajı yükseltebilme, daha da önemlisi haberi doğrulayıcı en büyük kanıt olma niteliklerini taşımaktadır.

Haber fotoğrafçılığı zor, zor olduğu kadar da sorumluluk isteyen bir iştir. Haber fotoğrafçısı, sıradan bir fotoğrafçıya oranla çok daha büyük bir özveriyle, haberin olduğu her yerde bulunarak gazete okuyucuları için haberleri görselleştirmektedir. Bu yüzden eline her fotoğraf makinesi alan kişi, haber fotoğrafçısı olamaz. Rastlantı sonucu önemli bir haberi görüntüleyen bir kişi de kendisinin haber fotoğrafçısı olduğunu söyleyemez. Haber fotoğrafçılığı, kendisini bu mesleğe adayan insanların, haber olan her yerde bulunma ve çalıştığı kuruma fotoğraf iletme özverisiyle gerçekleşen bir meslektir.

Günümüzü iyi algılayabilmek için geçmişi de iyi bilmemiz gerekmektedir. İşte bu modül ile basın fotoğrafçılığının tarihsel geçmişini, yerli ve yabancı fotoğraf ajanslarını, bu ajansların basın fotoğrafçılığına katkısını, foto muhabirlerinin yaşamını, buldukları dönemdeki etkilerini inceleyeceksiniz. Böylece ihtiyaç duyduğunuz kültürel birikime sahip olacaksınız. Unutmayınız ki fotoğrafı çeken fotoğraf makinesi değil; onun arkasındaki gözdür.

Elde ettiğiniz mükemmel sonuçlar her zaman başarı anlamına gelmeyebilir, başarı yolunda nasıl yürüdüğünüz de önemlidir.

ÖĞRENME FAALİYETİ-1

AMAÇ

Dünyada ve Türkiye’de basın fotoğrafçılığının gelişimini inceleyebileceksiniz.

ARAŞTIRMA

- Ülkemizde fotoğrafçılık nasıl başlamıştır? Araştırınız.
- Atatürk fotoğrafçılığın gelişimine nasıl katkıda bulunmuştur? Araştırınız.
- Servet-i Fünun ve Hayat dergilerinin basın fotoğrafçılığına katkısını araştırınız.

1. BASIN FOTOĞRAFÇILIĞININ DOĞUŞU VE GELİŞİMİ

Basın fotoğrafçılığı, görsel anlatıma açıklık getirmek üzere kısa ya da uzun metinle desteklenen, yazılı basında yer alan fotoğrafik haber türüdür. Bu yönü ile haber-belge fotoğrafları günümüz iletişim araçlarından biri olan basının vazgeçilmez birer parçası olmuştur.

On dokuzuncu yüzyılın ilk yarısında ortaya çıkan ve sözü edilen yüzyılın sonlarına kadar teknik anlamda olgunluğa ulaşan fotoğrafın yaşamımızda yer almasından bugüne yüz elli yılı aşkın bir süre geçti. Fotoğraf bilim, sanat, basın-yayın, belgesel kullanım, amatör fotoğrafçılık gibi birçok alanda karşımıza çıkan etkili bir iletişim aracıdır. Toplumlara zaman zaman derinden etkileyecek görüntüleri, insanlara ulaştırmada kullanılan bir araçtır.

Bir fotoğraf bazen bir slogandan, bir romandan ya da resimden daha fazla anlatım gücüne sahip olabilir. Bu nedenle, fotoğraf bir kitle iletişim aracı olarak bilinçli kullanıldığında amacına ulaşır.

Farklı fotoğraf türleri, üretim yöntemleri ve kullanımları bakımından farklı özellikler taşır. Bu anlamda haber fotoğrafçılığını da diğer fotoğraf türlerinden ayıran bazı temel özellikler vardır. Frank P. Hoy, 'Photojournalism- The Visual Approach' adlı kitabında bu temel özellikleri sekiz maddede özetlemiştir:

- Haber fotoğrafçılığı bir iletiyi yaymaya yönelik fotoğrafçılıktır. Haber fotoğrafçısının hedefi, okuyucunun hızlı algılayabilmesi için iletiyi açık bir şekilde iletmektir.
- Haber fotoğrafçılığının iletişim ortamı gazeteler, haber dergileri gibi basılı, haber ajansları gibi yazılı kitle iletişim araçlarıdır.
- Haber fotoğrafçılığı bildirme amaçlıdır. Haber fotoğrafçısının bütün çabası, zekâsı ve becerisi bir haberin belirli yönlerini bildirmeyi amaçlamaktadır.
- Haber fotoğrafçılığı sözcükler ve fotoğrafların birleşiminden oluşan bir dil ile iletişim kurmaktadır.
- Haber fotoğrafçılığının konusu insandır.
- Haber fotoğrafçılığı büyük bir kitleyle iletişim kurmaktadır. Bu yüzden mesaj birçok farklı insan tarafından anında anlaşılacak kadar özlü olmalıdır.
- Haber fotoğrafçılığı, iletileri daha etkili hale getiren, yetenekli bir editör tarafından sunulmaktadır.
- Haber fotoğrafçılığının temel düşüncesi, bugünün karmaşık dünyasında halkı bilgilendirmenin kaçınılmaz gerekliliğidir.

1.1.19. Yüzyıl Basın Fotoğrafçılığı

Günümüzde taşıdığı anlamda foto muhabirliğinin büyük serüveni, 14 Ekim 1843'te basın fotoğrafı niteliğini taşıyan ilk fotoğrafın çekilmesiyle başlamıştır. Hiçbir gazetede yayımlanmamış da olsa bu fotoğrafa söz konusu niteliği kazandıran neden ilk kez bir olayın çekilen fotoğrafı oluşudur.

Bu fotoğrafta, imparatorun temsilcisi, İmparatorluk Yüksek Komiseri Ky-İng ile bin yıllık bir barış antlaşması imzalayan Fransa Başkonsolosu M. Lyrene'i görüntüleyen kişi, Çin'de, Whampoa hizmetinde çalışan Jules Itier adında bir Fransız gümrük memurudur. Itier, törenin birçok fotoğrafını çekmiş; ancak dönemin gazeteleri yalnızca olayla ilgili çizilmiş resimler yayımlamışlardır. Böylece Itier'nin fotoğrafları, ancak fotoğrafçılık tarihi kitaplarında yer alabilmiştir.

1842 yılında, Alman fotoğrafçı Carl Steizner, Hamburg kentini yerle bir eden korkunç yangının fotoğrafını; 1848 yılında, İngiliz William Kilburn da Kennington'daki Chartiste'ler toplantısının dikkate değer bir fotoğrafını çekmiştir. Ancak, poz için uzun zaman gerekmesi, fotoğrafçıları, kişileri hareket halindeyken görüntülemekten alıkoymaktadır. 1839 yılında, duyarkatların hassaslığı ve objektiflerin aydınlığı çok zayıftır. Bu nedenle, fotoğrafçının duyarkat hazırlığını gümüş bromür ile ya da bromürsüz yapması ve yararlanabileceği objektife bağlı olarak görüntü elde etmesi beş ya da on dakikalık bir pozu gerektirmektedir.

1840 yılında, Macar Joseph Petzval, f: 3.6 açılışında, o güne dek kullanılan Chavalier'in bulduğu objektiften 30 kez daha hızlı, birleşik mercekli çift renksizleşmeli bir

objektif bulmuştur. Böylece Marc Antoine Gaudin, 10 Ekim 1841 tarihli o ünlü fotoğrafı çekebilmiştir. Gaudin, fotoğrafı, saniyenin 1/10'de, levhayı önceden duyarlı kılarak, duyarlılığı hızlandıran bir yöntem sayesinde çekebildiğini ifade etmiştir. Daha sonraki yıllarda, tekniğin bu alanda da baş döndürücü bir hızla ilerlemesine karşın, ancak 1859–1860 yıllarından sonra, ticari makinelerle, canlı konuların nitelikli fotoğrafları çekilebilmiştir.

Basında yayımlanan ilk haber resimlerinden biri, arabasında giden kraliçeye genç bir adamın silah çekmesi olayının görüntülediği resimdir. Fotoğrafın basın dünyasına girişi

Resim 1.1 :Roger Fenton

1850'li yıllara rastlar. Avrupa ve Amerika'da kazalar, olaylar görüntüleniyordu. Ancak, gerçek haber fotoğrafçılığı ya da basın fotoğrafçılığı, 1855'te Roger Fenton ile başlamıştır.

1856'da, İngiliz Fotoğrafçı Roger Fenton ve asistanı Szathmary-Popp, Rus, Türk, İngiliz, Fransız askerlerinin katıldığı Kırım Savaşı'nı görüntülemek için Kırım'a gitmiştir. Kraliçe Victoria, Fenton'un İngiliz askerlerine eşlik etmesini, ancak ölüleri ve üniformaları kanla lekelenmiş askerleri görüntülememesi koşuluyla kabul etmiştir. Böylelikle Fenton, Kırım Savaşı'na ilişkin yüzlerce fotoğraf çekmiştir. Fenton'dan sonra James Robertson aynı

konuda çalışmıştır.

Fenton'un, "Kırım Savaşı Resimleri I" Illustrated London News'ta, tahta oymalardan yapılan gravürler biçiminde basılmıştır. Böylelikle, resimli gazete ve derginin ilk adımı atılmış olur. XIX. yüzyılın sonunda, bir Alman tarafından bulunan litografi, bir başka deyişle taş basması yöntemi de resmin, gazete ve dergilerde yer alması açısından yeni bir ufuk açmıştır. Ancak, asıl gelişme, çinko ya da madeni kalıpların kimyevi etkileme ile işlenmesi sonucu elde edilen klişelerin kullanılmasıyla başlamıştır. Bu yöntem son derece hızlıydı ve resimlerin gazetelerde günü gününe kullanılmasını sağlamıştı.

Fotoğraf gravürü sona ermediğinden, resim yapan gravürcüler, Fenton'nun fotoğraflarını kopya edip Illustrated London News'ta yayımlamaya devam etmişlerdir. İtalyan dergisi Il Fotografo'da da, İngiliz örneği izlenerek daha az durağan olan güncel fotoğraflar yayımlanmıştır.

Fransız fotoğrafçı François Aubert, 1860 Meksika Savaşı sırasında önemli bir fotoğraf belgeseli hazırlamış, İmparator Maximilien'in infazını da görüntülemeyi başarmıştır. O dönemlerde, böylesine önemli anların fotoğraf çekimi, fotoğrafçıya iyi bir gelir getirmesine karşın böylesi fotoğrafları çeken fotoğrafçıların adlarını duyurmaya yeterli olmamıştır.

Birçoğu fotoğraflarını kitap ya da plaket biçiminde yayımlayabilmiştir. Çünkü kopya tekniği (gravürcüler tarafından yapılan fotoğraf kopyaları) gazeteler için çok pahalı ve oldukça kullanışsızdır.

R.Fenton: Türk askerler

Amerikan İç Savaşı (1860–1864) haber fotoğrafçılığına yeni bir canlılık getirmiştir. Amerikan fotoğrafçısı Mathew Brady ve yardımcıları 1862–1865 yılları arasındaki Bölünme Savaşı sırasında, Abraham Lincoln’u öldürmeye çalışan suikastçıların asılmalarını çok iyi biçimde gösteren 8 bin fotoğraf çekmiştir. Yine Brady, 1860 yılında, başkanlık seçimleri için Lincoln’un fotoğrafını çekerek fotoğraf portresinin basına girmesini sağlamıştır. Cumhuriyetçi Parti’nin kurucusu, başkan adayı Abraham Lincoln, Middle West’li çok yoksul bir aileden gelmektedir. Onu “kabalık”, “cahillik” ve “nasıl davranacağını bilmemekle” suçlayan politik rakipleri ise batının endüstri zenginleri ve güneyin kölelik yanlısı kişileridir. Bu suçlamaları yalanlamanın bir yolunu bulma arayışında, Lincoln’ün bir arkadaşı şu düşüncüyü ortaya atar: “Seni, Brady’nin görüntülemesi ve portrelerinin, düşüncelerine uygun gazetelerde yayımlanması gerekli. Böylece okuyucular senin kibar, ince, eğitilmiş bir kişi olduğunu göreceklerdir.” Düşünce uygulamaya konulur ve sonuçta başkanlık seçimlerini kazanan Lincoln, anılarının başında şu itirafta bulunur: “Ben, Brady’nin portreleri sayesinde Amerika’nın Başkanı oldum.” Bu dönemde, bir yandan portre bir yandan da manzara fotoğrafçılığı gelişmeye başlamıştır.

Fotoğrafçı O’Sullivan, 1860 yılında, Amerika’daki sivil savaşın dönüm noktası niteliğindeki Yanke’lerin zaferini gösteren “Ölüm Zamanı” adlı röportajıyla Gettysburg Savaşı’nı ölümsüzleştirmiştir.

Foto muhabirleri, barış zamanında bile giderek daha da tehlikeli serüvenlere atılmaktan kendilerini alıkoyamamışlardır. Örneğin timsahların yaşamı üzerine bir röportaj gerçekleştirmek için İngiliz Herbert Pointin, 1880 yılında, Hindistan’da bu korkunç sürüngenlerin yüzlerce fotoğrafını çekmiştir.

Bununla birlikte, gazeteciler, dönemin olayları ve sorunları karşısında aktif bir rol alırken basın fotoğrafçıları, olabildiğince yansız, basit, görsel bağıntıları vermekle yetinmişlerdir. Foto muhabirliğine yeni bir anlayış getirebilmek için daha uzun bir süre iki iletişim aracının; yazı ve görüntünün aynı vericide birleşmesini beklemek gerekmiştir.

Jacob Riis

Jacob Riis, çok önemli bir New York gazetesi olan Evening Sun’da olaylar köşesini yönetmektedir. Bu nedenle polis ve tüm sosyal örgütlerle her gün ilişki halindedir. Riis, basın fotoğrafının savaşlarda önemli rol oynayabileceğini ve oynaması gerektiğini düşünen ilk kişidir.

Malbury Street

Genç bir göçmen iken uzun yıllar yaşadığı Lower East Side'in adı kötüye çıkmış mahallelerini iyi tanıdığından, zamanını yoksulluk ve kötülüğü ortaya koymaya adanmıştır. Geceleri uyuklayan polisleri, aşağı tabaka insanlarını kendi mekânlarında, serserileri kaldıkları yerlerde, yeraltı dünyasını kendi içinde incelemiştir.

En ünlü fotoğrafı "Malbury Street" tir. Bu fotoğraf, birbirlerine çok yakın olduklarından içlerine ışık sızmayan bakımsız evleri yansıtmaktadır. Riis, görüntü almak için, olağanüstü bir düşünceyle, içine magnezyum tozu ve potasyum klorür koyduğu bir çeşit kızartma makinesinden yararlanmıştır. Barutu ateşe koymuş patlama olunca da fotoğrafını çekmiştir. Bu, magnezyumlu ilk fotoğraf olarak fotoğrafçılık tarihine geçmiştir. Flaşın öncüsü olduğundan, fotoğrafçılık tarihinde önemli bir yeri vardır.

Fotoğrafın etkileyici gücü, yazınınkinden daha büyük olduğundan, Riis'in fotoğrafları, kamuoyunu oldukça etkilemiştir. Öyle ki dönemin polis şefi Theodore Roosevelt, insanlık dışı gece barınaklarının ve Baxter Street çevresindeki tüm mahallelerin temizlenmesini emretmiştir.

1.2. 20. Yüzyıl Basın Fotoğrafçılığı

Fotoğraf, 1860'lerden itibaren polis kayıtları, askeri istihbarat, ansiklopediler, aile albümleri, kartpostallar, antropolojik kayıtlar, savaş muhabirliği, foto-röportajlar ve vesikalık fotoğraf gibi hemen her yerde kullanılmaya başlandı. 1888 yılına kadar fotoğraf makinesi seçkinlerin kullanacağı bir araç konumundayken Kodak halkın da kolaylıkla kullanabilmesi için ucuz ve pratik fotoğraf makinesini üretti ve piyasaya sundu. Kullanım olanaklarının çok geniş olması ve hızlı bir biçimde yaygınlaşması, fotoğraf endüstrisinin ve teknolojisinin de hızla gelişmesini sağladı. Taşınabilir fotoğraf makinesinin icadı, fotoğraf çekimini bir tören olmaktan çıkarıp bir "refleks"e dönüştürdü. 1870'li yıllarda Jacob Riis ve Lewis Hine gibi fotoğrafçılar, gecekondular yaşamını, kadın-erkek eşitliğinin sağlanması, çocuk işçiliğine son verilmesi, eşit işe eşit ücret politikalarının sağlanması için fotoğraf çalışmaları yapmışlar ve bu tip sorunların çözümünde çektikleri fotoğraflar etkin roller üstlenmiştir.

Kırım Savaşı, Amerikan İç Savaşı, I.Dünya Savaşı, 1920'ler Nazi Almanyası, Amerikan Çiftçi Örgütü (FSA) Projesi, II. Dünya Savaşı ve nihayet Vietnam Savaşı'nda fotoğraf; "her şeyi en yakından gören tanık olarak" varlığını gösterdi. Bu dönemler, gerçeğin doğrudan görülmesini sağlayan fotoğrafın, en saydam araç sayıldığı dönemlerdir. Çünkü belgesel anlamda kullanılması, kitlelere "gerçeğe bu kadar sadık" bir görsel malzeme sunması fotoğrafı, güzel sanatların arasında yer alıp almaması tartışmalarından sıyrıp, demokratik olarak kullanılabilir bir kitle iletişim aracı haline getirmiştir. Ancak gerçeğe bu kadar sadık bir araç olması, onun bir propaganda aracı olarak kullanılmasını da beraberinde getirmiş ve Naziler tarafından sistemli bir biçimde propaganda aracı olarak kullanılmıştır.

1960 ve 1970'li yıllarda savaş, özellikle de Vietnam Savaşı, insanlar tarafından fotoğraf aracılığıyla tanınmış ve anlaşılmıştır. Savaşa karşı çıkışta, fotoğrafın (Örneğin, şakağına namlu dayalı kadının fotoğrafı...) önemli payı vardır. Asya, Afrika ve Latin Amerika'daki ulusal kurtuluş mücadeleleri, sömürgecilerin yaptıkları ve sömürgecinin batışı fotoğraf aracılığıyla beyinlerde daha iyi kavranabilmiştir.

Özellikle 20. yüzyılda kapitalist toplum kültürü satın almayı hızlandırmış, sınıfsal, ırksal ve cinsel zedelenmeleri uyuşturmak için sonsuz eğlence sunmak zorunda kalmıştır. Ayrıca doğal kaynaklardan daha iyi yararlanmak, üretkenliği artırmak, düzeni korumak, savaşlar çıkarmak, bürokratlara iş yaratmak için sonsuz miktarda bilgi toplama gereksinmesi içindedir. Fotoğraf makinesinin gerçekliği hem öznelştirebilmesi hem de nesnelştirebilmesi, bu gereksinimleri ideal bir biçimde karşılar. Çünkü fotoğraf makinesi gerçekliği kitleler için bir "gösterim", yöneticiler için bir "gözetim" nesnesi olarak kullanabilme yetisine sahiptir. Bu nedenle posterlerde, afişlerde, bildirimlerde ve gazetelerde fotoğrafın kullanılması yöneticiler için çoğu zaman köktenci bir silah olarak değerlendirilmiştir.

Portre, manzara, vesikalık, gezi fotoğrafları, araştırma ve inceleme amaçlı yapılan seyahatlerde çekilen fotoğraflar uzun süre fotoğrafçılığı tekeli altına alan temalardır. Ancak fotoğraf teknolojisindeki gelişmeler, uygulama alanlarını artırmış ve foto-röportajı gündeme getirmiştir. Belgesel nitelik taşıyan foto-röportaj; günü gününe tarihi oluşturan siyasal, askeri, dinsel, ekonomik ve toplumsal hayatın görüntülerini çok çabuk çoğaltan güncel röportajdır. İlk belgesel foto-röportajlar, olayları nesnel olarak canlandırmaları bakımından önemlidir. Örneğin, ünlü kişilerin portreleri, 1855–1856 Kırım Savaşı sırasında Sivastopol görüntüleri, 1834 yılında Crystal Palace'ın Kraliçe Victoria tarafından açılış töreni, 1869'da Süveyş Kanalı'nın açılışı gibi... Basım tekniğinin gelişimi ve fotoğrafların telefon hatlarıyla anında dünyanın her yerine gönderilebilmesi, güncel olay fotoğrafına büyük bir yayılma gücü kazandırdı ve bu güç, dergilerle ve çok sayıdaki günlük gazetelerin basımlarıyla durmadan artmıştır. Basında bu yolla yayınlanan foto-röportajlar, ilke olarak belgesel röportajlardır. H.Cartier Bresson'a göre röportaj: "bir sorunu, bir olayı ya da izlenimleri saptamak için aklın, gözün ve yüreğin de katılmış olduğu bir süreçtir." Bir fotoğraf, seçildiği andan itibaren başka bir fotoğrafa tercih edildiği için, bir eğilimin, bir kişinin ya da bir ideolojinin imgesini taşır. Bu gücün propaganda için kullanılması çok doğaldır. Gizli ya da resmi siyasal propaganda, dinsel propaganda, ilan, duyuru, afiş, kartpostal, resimli kitap, broşür, gazete ve dergi sayfalarında fotoğraf, etkin bir biçimde kullanılmaktadır.

Fotoğraf makinesi, gözümüzden daha duyarlı, elimizden daha sadık bir araç olarak bütün deney ve araştırma alanlarında çok önemli bir işlev üstlenmiştir. Bilimsel araştırmalarda araştırmacı ve bilim adamlarının vazgeçilmez araçlarından biridir.

Yaşamdaki irili ufaklı birçok olayın fotoğrafla sunusu, insanoğlunda bilinçlenmeyi teşvik etmiştir. Milyonlarca insan fotoğraf aracılığıyla gerek geçmişten gerekse günümüzden bilgiler toplamakta ve deneyim kazanmaktadır. Bu nedenle de fotoğraf, içinde bulunduğumuz yüzyılın hâlâ en önemli anlatım ve kullanım araçlarından biridir. Sonuç olarak; fotoğraf makinesi sosyologlar için mükemmel bir araç konumundadır ya da elinde fotoğraf makinesi olanlar birer amatör sosyolog konumundadır. Çünkü fotoğraf, gerçekliği yalnızca yorumlamakla kalmayıp bir bakıma dünyanın da birer yorumudur. Susan Sontag'a göre 'fotoğraf çekmek' bir olay, üstelik olup bitene müdahale etmek, ideolojik bir mesaj vermek, saldırmak ya da küçümsemek gibi diktatörce haklara sahip bir olaydır.

1.3.Ülkemizde Basın Fotoğrafçılığının Doğuşu

Foto haberciliğın ülkemizdeki doğuşu oldukça sancılı olmuştur. Osmanlı'da izinsiz ve sansürsüz fotoğrafı kitap ya da gazete yayını ancak II. Meşrutiyet'in ilanından sonra gerçekleşebilmiştir. 1 Eylül 1908 tarihli Millet, Sultan Abdülhamit'in portre görüntüsünü yayımlayan ilk gazetedir. O dönemde 30 kadar resimli dergi olmakla birlikte, sadece Servet-i Fünun, bazen koyu bir edebiyat bazen de magazin yoğunluklu içeriğiyle fotoğraf yayımlayabilen tek dergi olarak yaşamını 40 yıl sürdürmeyi başarmıştır. Derginin sahibi Ahmed İhsan o günün koşullarında ülke dışından getirttiği malzeme ve insan gücüyle, amatör fotoğrafları yayımlamış, kaliteli röportajları gerçekleştirebilmek için foto muhabirliği mesleğinin temellerini atmaya çalışmıştır. Görevlendirdiği foto muhabirler, "Türk-Yunan Savaşı", "Kerbela ve Bağdat", "Alman İmparatoru'nun İstanbul-Kudüs Gezisi" konularında çalışmış, kendisi de "Osmanlı Anadolu Demiryolu Hattı" ve "Rodos-Kudüs-Suriye" konulu foto röportajlar yapmıştır.

Kurtuluş Savaşı'nın yaşandığı yıllarda ise çok sayıda gazete ve dergi yayımlanmış ama fotoğraf basabilen tek gazete Anadolu basınından milli mücadele yanlısı "Yeni Gün" gazetesi olmuştur. Cumhuriyet'in ilk yıllarında ülkemizdeki gelişmeleri yabancı basın dışında dünyaya duyuracak az sayıda foto-muhabirimiz vardı. Ankara'da Cemal Işıksel, İstanbul'da Namık Görgüç foto muhabirliğine gerçek anlamda meslek edinen öncülerdir.

1.4.Günümüz Basın Fotoğrafçılığı

Bugün, görsel alanda iletişimin büyük bir bölümünü fotoğraf üstlenmektedir. Kitle iletişimindeki en etkili araçlardan biri olan yazılı basında çıkan hemen hemen tüm haberlerde fotoğraf kullanılmaktadır. Gerek ulusal basınıımız, gerekse uluslararası basın bu önemli görsel malzemeden fazlaca yararlanmaktadır. Haberi görsel malzemeyle daha anlaşılabilir hale getirmek bir haberci için büyük avantaj taşımaktadır.

Günümüz teknolojisi ile dünyanın hemen her yerinde herhangi önemli bir olayın fotoğrafını ertesi sabah gazetelerde görmek çok olağan sayılmaktadır. Başka bir deyişle günümüz insanları gazetelerdeki fotoğraf olayını kanıksamışlardır.

Tabi ki burada esas konu haber fotoğrafının gerek uluslararası ve ulusal gerekse yerel basında ne şekilde doğru kullanıldığıdır. Haber fotoğrafçılığı her türlü meslekte olduğu gibi beraberinde çeşitli sorumlulukları getirmektedir. Bunlardan bazıları son derece rutin olan gündelik işlerdir: Anı yakalamak, netlik ayarı, bilgi toplamak vs. Bunlarla birlikte, bu görevler ahlaki değerlerle de iç içedir ve kimi zaman bunlarla mücadele etmek işin kendisinden çok daha zordur.

UYGULAMA FAALİYETİ

İşlem Basamakları	Öneriler
➤ 19. yüzyıl basın fotoğrafçılığını inceleyiniz.	<ul style="list-style-type: none">➤ Gerekirse öğrenme faaliyetine dönünüz.➤ Fotoğrafın toplumsal etkilerine, toplumu etkileme gücüne dikkat ediniz.➤ Olayları ve kişileri incelerken dikkatli olunuz. İsimlere ve çektikleri fotoğraflara dikkat ediniz.
➤ 20. yüzyıl basın fotoğrafçılığını inceleyiniz.	<ul style="list-style-type: none">➤ Gerekirse öğrenme faaliyetine dönünüz.➤ 20. yüzyıldaki toplumsal olayları ve basın fotoğrafçılığının tarihçesini incelerken, ayrıntılara dikkat ediniz.➤ 20. yüzyıl basın fotoğrafçılığını 19. yüzyıl basın fotoğrafçılığı ile teknik, konu, toplumları etkileme gücü vb. açılardan karşılaştırınız.
➤ Günümüz basın fotoğrafçılığını inceleyiniz.	<ul style="list-style-type: none">➤ Gerekirse öğrenme faaliyetine dönünüz.➤ Günümüzde basın fotoğrafçılığını 19. ve 20. yüzyıl basın fotoğrafçılığı ile karşılaştırınız. Karşılaştırırken dikkatli ve tarafsız olunuz.➤ Günümüz basın fotoğrafını etik açıdan değerlendiriniz.

DEĞERLENDİRME ÖLÇÜTLERİ

Aşağıda hazırlanan değerlendirme ölçeğine göre kendinizin ya da arkadaşınızın yaptığı çalışmayı değerlendiriniz. Gerçekleşme düzeyine göre “Evet / Hayır“ seçeneklerinden uygun olan kutucuğu işaretleyiniz.

Gözlenecek Davranışlar	Evet	Hayır
19. yüzyıl basın fotoğrafçılığını incelediniz mi?		
20. yüzyıl basın fotoğrafçılığını incelediniz mi?		
Günümüz basın fotoğrafçılığını incelediniz mi?		

Cevaplarınızda “Hayır” seçeneği işaretli ise ilgili faaliyete dönerek tekrar ediniz. Cevaplarınızın tüm “Evet” ise bir sonraki faaliyete geçebilirsiniz.

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME

Aşağıdaki soruları dikkatlice okuyarak doğru seçeneği işaretleyiniz.

- Gerçek anlamda basın fotoğrafçılığı aşağıdakilerden hangisi ile başlamıştır?
 - Roger Fenton
 - James Robertson
 - François Aubert
 - Mathew Brady
- Aşağıdakilerden hangisi Kurtuluş Savaşı yıllarında fotoğraf basabilen tek gazetedir?
 - Ulus
 - Takvim-i Vakayi
 - Yeni Gün
 - Hürriyet
- Aşağıdakilerden hangisi 19. ve 20. yüzyıl fotoğrafçılığı için söylenemez?
 - Toplumu etkileme gücü çok yüksektir.
 - Naziler tarafından propaganda aracı olarak kullanılmıştır.
 - Bu dönemler, gerçeğin doğrudan görülmesini sağlayan fotoğrafın, en saydam araç sayıldığı dönemlerdir.
 - Bilgisayar teknolojisi ile fotoğraflar çok hızlı bir şekilde dünyanın herhangi bir yerine gönderilebiliyordu.

Aşağıda verilen ifadelerde boş bırakılan yerleri uygun kelimelerle doldurunuz.

- Haber fotoğrafları, iletileri daha etkili hale getiren yetenekli birtarafından sunulmalıdır.
- Basın fotoğrafının savaşlarda önemli rol oynayabileceğini ve oynaması gerektiğini düşünen ilk kişi.....'tir.

Aşağıda verilen ifadelerin sonundaki boşluğa doğru ise (D) yanlış ise (Y) koyunuz.

- İlk basın fotoğrafı niteliğini taşıyan ilk fotoğrafı Jules Itier çekmiştir. (D) (Y)
- Jacob Riis'in en önemli fotoğrafı "Göçmen Anne"dir. (D) (Y)
- Roger Fenton Kırım Savaşı'nda ölüleri ve üniforması kanlı askerlerin fotoğrafını çekmiştir. (D) (Y)
- Ülkemizde Cemal İşıksel ve Namık Görgüç foto muhabirliğini gerçek anlamda meslek edinen öncülerdir. (D) (Y)
- 1 Eylül 1908 tarihli "Millet", Sultan Abdülhamid'in portre görüntüsünü yayımlayan ilk gazetedir. (D) (Y)

ÖĞRENME FAALİYETİ-2

AMAÇ

Basın fotoğrafçılığıyla ilgili kurum ve kişileri inceleyebileceksiniz.

ARAŞTIRMA

- Tanıdığınız bir foto-muhabiri ile görüşerek foto muhabirliğine nasıl başladığını, mesleğini yaparken nelere dikkat ettiğini öğreniniz.
- Ödüllü basın fotoğraflarını ve fotoğrafların öykülerini araştırınız.
- "Joseph Pulitzer" ve "Pulitzer Ödülü"nü haber fotoğrafçılığına katkısını araştırınız.

2. DÜNYADA VE TÜRKİYE'DE ÖNEMLİ BASIN FOTOĞRAFÇILARI VE FOTOĞRAFÇILIK KURULUŞLARI

2.1.Dünyanın Önemli Basın Fotoğrafçıları

Alfred EISENSTAEDT

6 Aralık 1898'de Almanya'da, dünyaya gelen ABD'li fotoğrafçı, röportaj, haber fotoğrafı ve öykü tekniklerini geliştirmiş bir basın fotoğrafçısı olarak tanınır. İlk küçük fotoğraf makineleri Ermanox ve Leica'nın piyasaya çıkmasıyla, Almanya canlı bir foto röportaj akımına sahne olmuştur. 1928'de Berlin'de, ünlü Dephot Ajansı kurulmuş ve ondan fazla haftalık resimli derginin yayımlandığı o yıllarda, fotoğrafçılara geniş bir çalışma alanı açılmıştır. Eisenstaedt de Berlin'de, Associated Press Ajansı'nda çalışmaya başlamıştır. Ancak Hitler'in yönetimi ele geçirmesinden sonra, birçok Alman fotoğrafçısı gibi ülkesini terk etmek zorunda kalmıştır. 1935'te İtalyanlar'ın Habeşistan'ı işgal etmeleri sırasında gerçekleştirdiği foto-makaleler ile (photo-essay) olmuştur. 1936'dan başlayarak Life dergisinin sürekli fotoğrafçıları arasına girmiştir.

Fotoğraflı dergilerin ve röportaj fotoğrafının altın çağı sayılan bir dönemde, dünyanın dört bir yanında röportaj çalışmaları yapmıştır. Habeşistan İmparatoru Haile Selasiye, İsveç Kralı Gustav, John F. Kennedy, Albert Einstein, Marilyn Monroe, Winston Churchill, Hitler, Mussolini... gibi tarihe damgasını vuran birçok ünlü ismin dünya klasiği fotoğraflarının

altında O'nun imzası vardır. Yoğun çalışma yaşamının ürünlerinden bir bölümü basılmış, bir bölümü müze ve özel fotoğraf koleksiyonlarında toplanmıştır. "Saf candid" deyimine nitelenen bir çekim tekniğinin ustalarından olan Eisenstaedt, fotoğraflarında, bir görüntü avcısının katılığından çok, duyarlı bir yaklaşımı tercih etmiştir.

TARİHE GEÇEN FOTOĞRAF...

Times Square Meydanı, 15 Ağustos 1945... Onun en ünlü fotoğrafına fırsat veren gün... "Bir denizci gördüm, gözüne kestirdiği her kadına sarılıyordu. Bir büyükanne olmasına aldırmadan, yaşlı, şişman, zayıf ayırt etmeden... Leica makinemle onun önüne geçtim ve aynı zamanda da omzumun arkasından gözlüyordum. Sonra aniden bir şimşek çaktı, beyazlı birine sarılmıştı. Hemen döndüm ve denizciyi hemşireyi öperken çektim." Eisenstaedt, onun adını altın harflerle tarihe yazdıracak bu fotoğrafı çekmekten dolayı çok mutluydu: "İnsanlar bana dedi ki; sen cennete gittiğinde biz bu fotoğrafı hatırlayacağız."

Zafer öpücüğü

Andre GELPKE

1947'de Almanya'nın Beierenode kentinde dünyaya gelen, önce inşaat ustalığını öğrenen Gelpke, daha sonra bir reklam ajansında stajyer olarak çalışmaya başlamıştır. 1969 yılında Essen Folkwang Okulu'nun fotoğraf bölümüne girmiş, sürekli gezilere çıkmıştır. Gelpke, hümanist fotoğraflar yaratabilme peşindedir. Okulunu bitirdikten sonra, arkadaşları Rudi Meisel ve Gerd Ludwig ile birlikte VİSUM fotoğraf ajansını kurmuştur. Bu ajans günümüzde Magnum ve Gamma'nın yanında, en önemli fotoğraf ajanslarından sayılmaktadır. 1978 yılında ajanstan ayrılarak, yalnız çalışmayı tercih eden Gelpke'nin dramatik görüntüsü olan fotoğrafları, kendisine "Fotoğrafın Orson Welles'i" denmesine neden olmuştur.

August SANDER

1876'da Sieg'de doğan August Sander, çağdaş toplumsal belge fotoğrafının en önemli öncülerinden biridir. Madende çalışan bir işçinin oğludur. Küçük yaşta bir madene çirak olarak girmiştir. On altı yaşındayken madenin fotoğraflarını çekmeye gelen bir fotoğrafçıya yardımcı olması istenmiş, bu olay Sander'in fotoğrafa ilgi duymasına yol açmıştır. Aynı yıl ilk kamerasını almış ve boş zamanlarında fotoğraf çekmeye başlamıştır. Yirmi yaşında askere gitmiş ve daha sonra yaşamını profesyonel fotoğrafçı olarak sürdürmeye karar vermiştir. Magdebourg'da, Berlin'de, Chemini'de, Dresden'de çalışmıştır. Bir süre Dresden Güzel Sanatlar Akademisi'nde resim eğitimi görmüştür. 1902'de bir ortakla birlikte Linz'de bir fotoğraf stüdyosu açtıktan sonra, 1903 Linz Sanayi Fuarı'nda Onur Madalyası, 1904 Wels Sergisi'nde Altın Madalya, üç renkli fotoğrafları için Saxe Krallık Nişanı, Paris'te Palais des Beaux-Arts'da açılan bir sergi nedeniyle Altın Madalya ve Onur Haçı kazanmıştır. 1910'da Linz'deki stüdyosunu satmış ve Köln'e taşınarak bir portre stüdyosu açmıştır. I. Dünya Savaşı'na kadar Almanya'nın en

büyük fotoğrafçısı olarak görülmüş, savaşa da fotoğrafçı olarak katılmıştır. Savaştan sonra iflas etmiş ve gezici fotoğrafçılık yapmaya başlamıştır. Bu dönemde çok sayıda önemli fotoğraf çekmiştir. Westerwald'dan, Rhein çevresinden, kırlardan, köylerden görüntü saptamıştır. Konusu insanlık olan büyük bir fotoğraf yapıtı için yoğun bir çalışma gerçekleştirmiştir.

1927'de Köln'de, "20. Yüzyılın İnsanları" adlı bir sergi açmış, sergi büyük ilgi görmüş ve Münihli bir yayımcının isteği üzerine birkaç ciltlik, 5000–6000 fotoğraflık büyük bir yapıtın hazırlık çalışmalarına girişmiştir. Uzun yıllar süren bu çalışmayı nasyonal sosyalistler yönetime gelince yarıda bırakmak zorunda kalmıştır. Yapıtının "Zamanın Yüzü" adlı bölümü basıldıysa da, Nazi ideolojisine ters düşen yönleri yüzünden toplatılmış ve bütün klişeleriyle birlikte yok edilmiştir. Gestapo tarafından sürekli rahatsız edilmiştir. II. Dünya Savaşı'nın sonuna doğru, Köln'deki atölyesi hava saldırıları sonucunda tahrip olmuştur. Daha sonra ise 50 000 negatifi yanlışlıkla ateşe atılmıştır. Bu olaylar üzerine elinde kalan malzemeyi toplayarak karısıyla birlikte Kuckhausen'e çekilmiştir.

1951 yılında Almanya'daki Photokina Fuarı'nda onun için büyük bir sergi düzenlenmiştir. 1953'te tek albümü Köln Belediyesince satın alınmış, fotoğrafları çeşitli yayınlarda basılmıştır. Sander, 1958'de Alman Fotoğrafçılar Derneği Onur Üyesi seçilmiştir. 1960'ta, Birinci Sınıf Federal Liyakat Haçı'nı, 1961'de Alman Fotoğrafçılar Derneği Kültür Ödülü'nü almıştır. 1964'te Köln'de yaşamını yitiren Sander, fotoğraf tarihinin özgün sanatçılarından biridir. Fotoğraflarının önemli bir bölümü II. Dünya Savaşı öncesi Almanya'sındaki çeşitli toplum katmanlarından insanların görünümünü içerir. İnsanlara pazar giysilerini giydirerek, hazırlayıp poz verdirterek elde ettiği bu portre ve grup fotoğraflarında, sakin bir duruşla ve hareketsizce kameraya bakan insanların ardından bir toplumun, bir halkın gerçek yüzünü yakalamayı bilmiş; yalın ve doğrudan anlatımıyla toplumsal belge fotoğrafçılığının öncülerinden olmuştur.

Charles HARBUTT

1935'te New Jersey'de doğan Charles Harbutt, 1956–1959 yılları arasında Jubilee Magazin'de fotoğrafçı ve yazar olarak çalışmıştır. 1959 yılında "Fidel Castro in Kuba" isimli bir foto röportaj gerçekleştirmiştir. 1960–1963 yılları arasında New York'taki İspanyol azınlığın yaşam ve çalışma koşullarını belgelemiştir. 1963 yılında Magnum üyeliğine kabul edilen Harbutt, Life, Look, Paris Match, Epoca ve Stern için fotoğraflar üretmiştir. 1967 yılında Arap-İsrail savaşının fotoğraflarını çekmiştir. 1974 yılında yayımlanan "Travelog" kitabı, yılın en iyi fotoğraf kataloğu seçilmiştir. 1976–1978 yıllarında Magnum'u yönetmiştir.

David SEYMOUR

Asıl adı David Syzmen'dır. Chim lakabı ile bilinir. 1911'de Varşova'da, Yahudi bir ailenin iki çocuğundan biri olarak doğdu. Babası, Almanca, İbranice ve Slav dilleri karışımı bir dil olan Yidiş dilinde kitapların basımıyla uğraşıyordu. Leipzig'de kitap basımı üzerine eğitim aldı. Daha sonra Paris'e giderek Sorbon Üniversitesi'nde kimya ve fizik okumaya başladı. Ailenin ekonomik durumunun bozulması üzerine 1933 yılında foto muhabiri olarak çalışmaya başladı. Fransa'da halkçı cephenin iktidara gelişini, sokak gösterilerini ve çatışmaları görüntüledi.

1929–1931 yılları arasında Leipzig'te Grafik Sanatlar Akademisi'nde öğrenim gören David Seymour, daha sonra Sorbonne Üniversitesi'nde öğrenimini tamamlamıştır (1931–33). İlk fotoğraf ürünleri bu yıllara rastlamaktadır. 1936–38 yıllarında İspanya İç Savaşı'nı belgelemiştir. 1939 yılında Meksika'ya göç etmek zorunda kalan İspanyollar üzerine bir foto röportaj yapmıştır. Aynı yıl Amerika'ya göç eden Seymour, 1942 yılında Amerikan askeri olarak savaşa katılmıştır. 1947'den sonra Cartier-Bresson, Rodger ve Capa ile birlikte Magnum'u kurmuştur. UNİCEF'in isteği üzerine, savaş sonrası çocukları hakkında foto röportaj yapabilmek için Polonya, Macaristan, İtalya ve Almanya'ya gitmiştir. 1954–1956 yılları arasında Magnum'a başkan seçilmiştir. Süveyş Kanalı'nda, Arap-İsrail Savaşında fotoğraf çekmeye çalışırken, 10 Kasım 1956'da Mısırlı bir asker tarafından öldürülmüştür.

Dorothea LANGE

Dorothea Lange, Alman ırkındandır. Gelen bir Amerikalı olarak 1895 yılında New Jersey'de doğar. Genç bir kızken geçirdiği çocuk felci hastalığı tüm yaşamı boyunca aksayarak yürütmesine neden olur. Bu hastalığın, diğer kişilerin yaşadıkları sıkıntıları anlamasındaki hassasiyetini arttırdığına inanmıştır. Eğitimini New York öğretmenlik okulunda yapar.

Lange, 1914 yılında Arnold Gentle'in 5. Bulvar'daki portre stüdyosunu ziyaret eder. Arnold, O'na ilk fotoğraf makinesini hediye eder ve Lange'i fotoğraf çekmesi konusunda teşvik eder. Lange 1917–1918 yılları arasında piktoryal fotoğrafçı Clarence White'in yanında Columbia Üniversitesinde eğitim görür. Daha sonra da San Francisco'ya yerleşerek 1919–1940 yılları arasında kendi stüdyosunda fotoğrafçılık yapar. Lange 1932 yılında, stüdyo fotoğrafçısı olarak 10 yıl çalıştıktan sonra, San Francisco caddelerindeki insanları sosyal ortamları içinde fotoğraflamaya başlar.

Lange, 1935 yılında, daha sonra evleneceği Paul Taylor ile beraber Kaliforniya Yerel Rehabilitasyon Merkezi için fotoğraf çalışmalarına başlar. Bu projedeki başarısı sonucu

1935–1942 yılları arasında iftlik Güvenliği rgt (FSA) fotoğrafçısı olarak çalışır. Yaptığı “Amerikan Toplumunun Fotoğrafik alışması” projesi ile 1941 yılında Gugenheim dln alır. Ancak, 1942 yılında Amerika’nın 2. Dünya Savaşı’na girmesi bu projenin tamamlanmasını engeller. 1942–1945 yılları arasında da Savaş Bilgileri Ofisi’nde çalışır. Bu dönem çalışmalarının çoğu transferler sırasında kaybolur.

Sağlık durumu kötüleşen Lange 1950–1952 yılları arasında fotoğraftan uzaklaşır. Bu dönemde sık sık seminer ve konferanslara katılır. 1954’te tekrar fotoğraf çekmeye başlar ve Life dergisinin fotoğrafçısı olur. 1958–1965 yılları arasında da eşi ile beraber Amerika’nın Asya, Güney Amerika ve Ortadoğu’daki yardım projelerinde serbest fotoğrafçı olarak yer alır. Lange 1965 yılında, New York Modern Sanatlar Müzesinde açılacak retrospektif sergisinin hazırlıkları sırasında kanserden ölür

Lange, fotoğrafçılık yaşamı boyunca özellikle g koşullarda yaşayan insanları, kiracı çiftçileri, grevcileri ve kenar mahallelerde yaşayanları fotoğraflamıştır. 1935 yılında California’da çektiği “Göçmen Anne” portresi fotoğraf tarihinin klasik görüntüleri arasındadır. Bu dönemde Amerika büyük bir değişim geçirmekte ve Lange bu değişikliği belgeleyen fotoğrafçılardan biridir. Aşırı kullanılmış ve iyi beslenmemiş toprak, çiftçileri önce sermayedarlara bağımlılığa ve yoksulluğa sonra da topraklarını terk edip gce zorlamıştır. Lange bu dönemde Roy Stiriker’in yönettiği FSA’da Walker Ewans, Russel Lee, Ben Shahn ve Jack Delona gibi önemli fotoğrafılarla beraber çalışmıştır.

Göçmen anne

Lange’in çalışmaları birçok önemli sergide yer alır. Bunlar arasında “6 Kadın Fotoğrafçı”, “İnsanlık Ailesi (Family of Man)”, “Acı Yıllar (Bitter Years)” Modern Sanatlar Müzesindeki “FSA Fotoğrafçıları; 1935–1941” ile Kanada’da açılan “20. yy’ da Fotoğraf” en önemlileridir. Bunların yanında “Amerikan Kasaba Kızı” adlı kişisel sergisi Amerika’nın birçok eyaletini

dolaşan ve çok yankı bulan en önemli kişisel sergisidir. Lange ayrıca hayatının son yıllarında birçok müze ve okuldan onur dl de almıştır

“Bir kişi, yarın sanki kr olacakmişçasına fotoğraf makinesini kullanmalıdır.”

Dorothea LANGE

Eliot ERWITT

Elliot Erwitt 26 Temmuz 1928 tarihinde Fransa'nın Paris kentinde, Rus göçmeni olan bir ailenin çocuğu olarak dünyaya geldi. Babası Boris Erwitt mimardı, Moskovalı köklü bir aileye mensup annesi Evgenia ise resim sanatı ile uğraşmaktaydı.

Karakterinin oluşumunda etkili olan çocukluk yılları (1928–1938) İtalya'nın Milano kentinde geçen Erwitt, 1939 yılında, 11 yaşındayken, Avrupa'da ırkçılığın yayılmaya başlaması nedeniyle ailesiyle birlikte Fransa'dan Amerika'nın New York kentine göç etti. New York'ta iki yıl kaldıktan sonra Los Angeles'e yerleştiler.

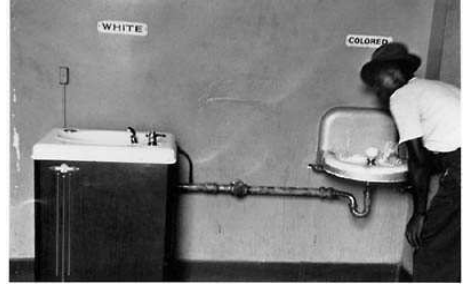
Los Angeles'te Hollywood High School'a devam ederken film yıldızlarının fotoğraflarının çoğaltıldığı ticari bir karanlık odada çalışmaya başlayan Erwitt, fotoğraf sanatından çok etkilendi. O andan sonra fotoğrafla ilgili çeşitli işlerde çalışarak cep harçlığını kazanmaya başladı. 1942–1944 yılları arasında Los Angeles City College'de fotoğraf eğitimi aldı

1947 yılında Amerikan vatandaşı olan Erwitt, 1948 yılında New York'a geldi ve "New School for Social Research New York"ta sinema üzerine eğitim aldı. 1949 yılında Avrupa'ya döndü, Paris'te stüdyo kurdu ve kameraman olarak çalışırken Fransa ve İtalya'yı gezerek ve fotoğraflayarak kariyerinde belirleyici ilk adımı atmış oldu.

1950'li yılların başlarında New York'a dönen Erwitt, asistan fotoğrafçı olarak Almanya ve Fransa'da bulunan Amerikan üslerinde yaptığı askerlik hizmeti sonrasında bir rastlantı sonucu, fotoğrafçılık kariyerinde etkin rol oynayan, Roy Steiker, Edward Steichen ve Robert Capa ile tanıştı. Roy Steiker ile birlikte Standard Oil Co., New Jersey ve Pittsburgh Library'de çalıştı. 1952 yılına kadar bağımsız fotoğrafçı olarak, moda ve reklam sektöründe Collier's, Look, Life ve Holiday gibi dergiler için çalışan sanatçı, 1953 yılında sınırlı üye olduğu Magnum Ajans'a 1954 yılında tam üye oldu. 1956 yılında, New York Musuem of Modern Art'ta düzenlenen ünlü "Family of Man" sergisinde birkaç eseri yer aldı.

Erwitt'in ünlendiği ilk çalışması, 1959 yılında Moskova'da gerçekleştirilen Amerikan sergisinde Nikita Khrushchev ve Richard Nixon'ın Westinghouse bir buzdolabı önünde yaptıkları konuşmanın fotoğrafıydı. Ancak ırk ve renk ayrımının Amerika'da, günlük yaşamda belirleyici rol oynadığı dönemde çekilen, Afrikalı vatandaşın kendisine ayrılan musluğu kullanırkenki tereddüdünü ve yan tarafta beyazlar için olana özentili bakışını anlatan fotoğraf, o dönemde Amerika'da medeni hakların kullanımındaki eşitsizliği ve Afrika kökenlilerin hayata bakışlarını en iyi ifade eden çalışma olarak dikkat çekmektedir.

Kişisel ilgisi ve mesleğinin gereklerine uyum Erwit'in, Yeni Gine'nin işsiz ve uzak dağlık bölgelerinden Saint-Tropez'in insanı büyüleyen sahillerine kadar bütün dünyayı dolaşmasına ve yaşamın en dokunaklı ironilerini hoş yerellekle yakalayabilmesine neden oldu. İkinci Dünya Savaşı sonrasında foto-gazeteciliğin doğuşu ile vizyonunu geliştiren sanatçı, Nixon ile Khrushchev'in arasındaki soğuk savaşı fotoğraflamak için Moskova'ya

gidişinden beş yıl sonra, Fidel Castro ile bir hafta geçirmek için Küba'ya gitti. Hem Paris'in kafelerini hem de fakir Kamboçya köylerini fotoğraflayarak uluslararası alanda ünlendi. 1969 yılında üyesi olduğu Magnum Ajans'ta başkanlık yapmaya başladı. 70'li yıllara geldiğinde sinemaya ilgisi artan Erwit, film çekmeye başladı. Başlıca yapıtları arasında "Beauty Knows No Pain (1971)", "Red,White And Blue Grass (1973)" ve "The Glass Makers of Heart (1977)" bulunmaktadır.

1980' li yıllarda Home Box Office için ağırlıklı olarak hiciv ve komedi türlerinden oluşan 17 adet televizyon programı hazırlayan sanatçı, hafif alaycı espri anlayışı ve fark edilir zekâsını fotoğraflarına da her zaman yansıtır. Ticari işleri dışında genelde fotoğraflarını, moda olup olmamasına önem vermeksizin siyah-beyaz çekmeyi tercih etmektedir, yine aynı düşünceyle fotoğrafa elektronik müdahaleye karşı durmaktadır

Photojournalist, sanatçı, profesyonel fotoğrafçı ve film yapımcısı olan Erwit, 1990'lı yıllardan bugüne kadar fotoğraf sanatı ile ilgili çok yönlü çalışmalarını devam ettirmektedir. Özellikle reklâmcılık sektöründe yaptığı çalışmaları ile ön plana çıkan sanatçı, boş zamanının tamamını kitaplarına ve sergilerine ayırmaktadır. Bugüne kadar 18 adet kitabı yayımlanan sanatçının, "DogDogs" adlı kitabında köpeklerle ilgili 500'ü aşkın fotoğraf bir araya getirilmiş ve ilginç bir çalışma ortaya çıkmıştır.

Rus göçmeni olan bir aileye mensup olan Erwit, çocukluk ve gençlik yıllarını Avrupa'da geçirdiği için Amerikan fotoğrafına Avrupai bir bakış açısı getirmiştir. Elliot Erwit fotoğrafçılık kariyerini halen gazetecilik, moda ve reklâm sektöründe sürdürmektedir. Kişisel çalışmaları sayısız yerde yayınlanan ve 1953 yılından beri Magnum Ajansın üyesi olan sanatçının fotoğrafları başta Museum of Modern Art, NY, The Smithsonian Institution, W.D.C.The Art Institute of Chicago, Kunsthaus, Zurich gibi müzelerde sergilenmektedir.

Eric SALAMON

Tüm zamanların en iyi haber fotoğrafçılarından biri olarak tanınan Eric Salomon, 1886'da Berlin'de doğmuş, varlıklı bir banker aile içinde büyümüştür. Salomon 1906 ile 1909 yılları arasında zoolog ve mühendis olarak Berlin'de çalışmış, ardından Münih'te avukatlık yapmaya başlamıştır. 1914 ile 1918 yılları arasında Alman ordusunda savaşmıştır. Esir düştüğü Fransız kamplarında esirlerin sözcüsü olarak görevlendirilmiştir. Savaşın sonu mühendislik, piyano yapımcılığı ve otomobil kiralama gibi çeşitli işlerde çalışmıştır.

1926 yılında Ullstein Yayınevi'nde çalışmaya başlamıştır. Burada halkla ilişkilerden sorumludur. Görevlerinden biri, reklam afişleri için evlerinin duvarlarını kiralatan köylüler için hazırlanan anlaşmaların yerine getirilmesini gözetmektir. Bu konu ile ilgili birçok dava açılmış ve Salomon mahkemelerde kanıt olarak ileri sürülmek üzere, çevresinden edindiği ödünç makinelerle fotoğraf çekmeye başlamıştır. Bu şekilde fotoğraf çekmeye başlayan Salomon'un ilk fotoğrafları Berlinier Illustrite gazetesinde yayımlanmıştır. Daha sonra

Ullstein Yayınevi'nden ayrılmış ve serbest fotoğrafçı olarak çalışmalarını sürdürmüştür. Anlaşmalı çalıştığı gazeteler arasında başta Berlinier Illustrierte Zeitung, Müncher Illustrierte Presse, Fortune, Life, Daily Telgraph yer almıştır. Onun tarzı genelde sosyal ve politik olayları, içine hiciv katarak vermektir. En olmadık yerde, en zor politik fotoğrafları çekmekle ünlenmiştir. En büyük özelliği gözlem yeteneği ve öngörmeleri olmuştur. Flaşa ihtiyaç hissettirmeyen geniş açıklıklı lensler kullanmıştır. Çoğu fotoğraf eleştirmeni tarafından, haber fotoğrafçılığının kralı olarak değerlendirilen Salomon'un, çok ilginçtir ki tüm fotoğrafçılık yaşamı, 1928–1933 olmak üzere toplam beş yılı kapsamaktadır. Eric Salomon, 1944'te Auschwitz'de gaz odalarında öldürülmüştür.

Eugene ATGET (1857–1927)

Fotoğrafçılıkta kendi arşivine sahip ilk fotoğrafçılardan biri sayılan Jean Eugène Auguste Atget, orta dönem fotoğrafçılığının en önemli örneklerinden biri olarak bilinir.

Bordeaux yakınlarında, Libourne adlı bir kasabada doğan Atget, genç yaşta ailesini kaybetmesinin ardından amcası tarafından yetiştirildi. 22 yaşına kadar gemilerde tayfa olarak çalışan Atget, 1879 yılında Paris'teki Ulusal Konservatuvar'a girdi ve 2 yıllık eğitiminin ardından aktör olarak mezun oldu. Ufak senaryolarda rol almaya başlayan Atget'in başarısızlığı hem kendisi hem de çevresindekiler tarafından çok geçmeden hissedildi. Bu dönemde hayatının geri kalanını birlikte geçireceği ve aynı zamanda asistanı olacak aktris Valentine Delafosse ile tanıştı. Birlikte geçirdikleri birkaç fakir yılın ardından Atget'in aktörlükte bir geleceği olamayacağı açık bir şekilde anlaşıldı.

1897 yılında resim yaparak hayatını kazanmaya karar veren Atget aynı zamanda resmedeceği objelerin fotoğraflarını çekmeye başladı. Çizimlerini gösterip fikirlerini aldığı ressamların çizimlerinden çok çektiği fotoğraflarla ilgilendiklerini fark edince bu alana kaydı. Paris'te fotoğraflarını çektiği binalar, sokaklar, meydanlar, vitrinler, çöp toplayan insanlar, bisikletliler, işçiler bir anda sanat çevresinin ilgisini çekti. Ressamlar, bu fotoğraflara kendi resimlerine altlık oluşturması için sahip olmak istediler.

Paris'in sürekli değişen görüntüsünü fotoğraflayan Atget, bir şekilde şehrin tarihi meydanlarını konu alan sistematik bir arşive sahip oldu. Sonraki 30 yılda bu engin konunun 18x24 cm körüklü kamera, rectilinear objektifler, ahşap bir tripod ve birkaç plate holder kullanarak 10.000 fotoğrafını çekecekti.

Atget, "Sanatçılar için doküman" adında bir dükkân açtı ve sahne tasarımcılarından ressamalara, dekoratörlerden kütüphanelere kadar birçok kişi ve kuruma özenle düzenlenmiş arşivinden parçalar sattı. Yine de o dönemde müşterilerinden pek azı sanatını takdir etmişti.

Atget'in eserlerindeki konuların vasat, hatta başarısız olarak değerlendirilmesi, birçok kişinin onu tecrübesiz ve basit diye nitelendirmesine neden olmuştur. Aslında eserlerinde saf bir görüş ve gerçek bir sadelik hâkimdir. 1920 yılında Atget, Paris'in tarihi ile ilgili 2.500 negatif satmıştır. Bu negatiflerin büyük çoğunluğu Paris'in son 20 yılı ile ilgiliydi ve Atget bu fotoğrafları 16. ile 19. yüzyıllar arası eski Paris'in tarihi caddelerindeki mimarinin sanatsal belgeleri olarak ifade etmiştir. Tarihi evler, nitelikli cepheler ve kapılar,

parmaklıklar, kapı tokmakları, tarihi çeşmeler, merdivenler ve Paris'teki kiliselerin iç mekânları... Kendisini yakın hissettiği bu tarz konuları ele alan Atget, vaktinin büyük çoğunluğunu fotoğrafa ayırdı ve en güzel eserlerini yaşamının son yıllarında üretti.

1926 yılında komşusu Man Ray, Atget'in eserlerini "La Revolution Surréaliste" dergisinde yayımlattı. Yayımlanması da yaptığı işlerin büyük bir çevre tarafından takdir edilmesini sağladı. Ray'in öğrencisi olan Berenice Abbott, Atget'in fotoğraflarından çok etkilendi ve 1927 yılındaki ölümünün ardından baskılarını ve negatiflerini koruma görevini üstlendi. Abbott, Atget hakkındaki duygularını şu şekilde ifade etmiştir: "O her zaman bir şehir tarihçisi, paha biçilemez bir romantik, bir Paris aşığı ve fotoğrafın Balzac'ı olarak hatırlanacaktır."

Atget'nin eserleri 1929 yılında Stuttgart'ta düzenlenen modernist "Film und Foto" sergisinde halka sunulmuş, eserlerinden oluşan ilk kitabı 1931 yılında basılmıştır.

Felix MANN

30 Ekim 1893'te Almanya'da doğan Felix Mann'in asıl adı Hans Baumann'dır. Alman asıllı İngiliz fotoğrafçıdır. Basın ve haber fotoğrafçılığının önde gelen ustalarındandır. Çok küçük yaşlarda fotoğrafa ilgi duymuştur. I. Dünya Savaşı çıkınca, 1915'te askere alınmış, orduda bulunduğu sırada askerlerin yaşamını fotoğraflara aktarmıştır. 1924'te piyasaya çıkan ve Leica'dan önce ilk taşınabilir röportaj kamerası olan Ermanox'u kullanmaya başlamıştır. 1926-1928 yılları arasında spor fotoğrafçılığı yapmış, aynı yıl Almanya'da kurulan ilk ve önemli basın-fotoğraf ajansı Dephot ile çalışmaya başlamıştır. İlk röportaj dizileri olarak "Yüzme Havuzu Lunaparkı" ve "Gece Yarısından Şafağa Kurfürstendamm'da" adlı çalışmalarını yayımlamış ve Münchner Illustrierte dergisi için Mann-Dephot imzalı seksene yakın röportaj gerçekleştirmiştir. 1930'larda Toscanini, Max Slevongt, Stravinsky, Liebermann gibi tanınmış kişilerle röportajlar yapmıştır. 1931 tarihli "Mussolini ile Bir Gün" bunların en ünlüsüdür. Hitler yönetime geldiğinde Felix Mann, Berliner Illustrierte için dış ülkelerde fotoğraf çekmiş, Almanya'ya dönmeyerek İngiltere'ye yerleşmiştir. 1937'de Lilliput, 1938'de Picture Post dergileri için çalışmıştır. 1945'e değin de Weekly Illustrated dergisinin fotoğraf bölümünü yönetmiştir. 1948'de Picture Post'un renkli fotoğraf uzmanı olmuştur. Aynı yıl İngiliz vatandaşlığına geçmiş, 1950'de renkli fotoğraflarla ilk röportajı gerçekleştirmiştir. Life dergisi için çalıştıktan sonra fotoğraf çalışmalarının yanı sıra grafik sanatlarına da ilgi duymuş; 1801'den başlayarak çok zengin bir taşbaskı (litografi) koleksiyonu oluşturmuştur. 1953'te "Eight European Artists" (Sekiz Avrupalı Sanatçı) adlı, Picasso, Moore, Chagall, Braque gibi sanatçılar üstüne

yapılmış fotoğraf çalışmalarından oluşan bir kitap yayımlamıştır. Giderek fotoğraftan uzaklaşmış ve çalışmalarını grafik sanatlar üstünde yoğunlaştırmıştır.

Gisele FREUND

1908 yılında Berlin’de dünyaya gelen fotoğrafçılığın kadın ustası Gisele Freund, 14 yaşında fotoğraf çekmeye başlamıştır. 1931 yılından sonra Freiburg Üniversitesi’nde sosyoloji ve sanat tarihi öğrenimi görmüştür. Frankfurt Üniversitesi’nde Theodor W. Adorno’nun yanında öğrenimini sürdürmüştür(1933). Aynı yıl Nazi teröründen kaçmak zorunda kalan Freund, Paris’e yerleşmiştir. 1936 yılında ilk fotoğraflarını Life dergisinde yayınlamaya başlamıştır. Norbert Elias’ın tavsiyesiyle aynı yıl “19. yy.da Fransa’da Fotoğraf, Sosyolojik ve Estetik İnceleme” konusunda doktora tezini tamamlamıştır. 1938 yılından itibaren ünlü yazarların renkli portrelerini (James Joyce vb.) çekmeye başlamıştır. 1940’tan sonra Life için foto röportajlar üretmiştir. 1942 yılında gerçekleştirdiği “Eva Peron’un Yaşamı” foto-röportajı, en çok tartışılan çalışmalarından bir tanesidir.

Gordon PARKS (1912-2006)

1912’de Kansas eyaletinde Fort Scott’da doğan Gordon Parks, 1937’den sonra fotoğrafçı olarak yaşamına devam etmiştir. Roy Emerson Stryker kendisini, Farm Security Administration (FSA- Amerikan Çiftlik Güvenliği Örgütü) kadrosuna almıştır. 1943’ten sonra ise Office of War Information için çalışmıştır. 1949’dan sonra da Life için üretmiştir. 1950–1960 arasında Avrupa gezilerine çıkan Parks, şiirler, senaryolar ve müzikaller yazmıştır. 1961’de ilk kez çok fotoğraflı bir röportajı Life’ta yayımlanmıştır. Bunu “The Death of Malcom (1965)”, “The Death of Martin Luther King (1968)” ve “The Black Panthers and the Police (1970)” izlemiştir. 1967 yılında Learning Tree senaryosunu yazmış ve filmin yönetmenliğini de üstlenmiştir. 1969 yılında kendisine Boston ve Connecticut üniversitelerinin fahri doktorluk unvanları verilmiştir. Çalışmalarını, 1971 yılında “Shaft” filminin senaryosu ve rejisi izlemiştir. Bunların yanı sıra New York ve Rio de Janeiro kentlerinde gerçekleştirdiği pek çok röportajı da bulunmaktadır.

Hiroshi HAMAYA

1915’te Tokyo’da doğan Hamaya, 16 yaşından itibaren fotoğraf çekmeye başlamıştır. yirmili yaşlarında Tokyo’nun varoşlarını çekmeye başlamış ve bunları 1936 yılında yayımlamıştır. 1937’den itibaren serbest çalışmalar yapmıştır. Özellikle kış mevsimini çalışma konusu yapmıştır. Snow Land kitabı için 1956 yılına kadar emek harcamıştır. 1956 yılında Kore ve Çin üzerine foto-röportajlar yapmıştır. 1960’ta Tayland fotoğrafları çekmiştir. Aynı yıl Magnum üyeliğine kabul edilmiştir. 1967 yılında Alman İkinci Televizyon İdaresi’nin davetlisi olarak ‘Alman İşçileri’ isimli bir fotoğraf dizisi gerçekleştirmiştir. Hamaya, Japonya’da gazete fotoğrafçılığının öncülerinden kabul edilmektedir.

Jacob A. RISS

1848’de Danimarka’nın Ribel kentinde dünyaya gelmiştir. Kopenhag’da marangozluk kalfalığını öğrendikten sonra Amerika’ya göç etmiştir. 1878 yılından itibaren yalnızca foto-röportajcı olarak çalışmıştır. 1888 yılında New York’un fakir mahallelerini belgelemiş ve kitap olarak yayımlamıştır. 1895 yılında Theodore Roosevelt tarafından “Sosyal Haksızlığa ve Fakirliğe Karşı Fotoğraf ” kampanyası destek görmüştür. Sosyal-eleştirel fotoğrafın öncülerinden olan Riss, 1914’te New York’ta yaşamını yitirmiştir.

Margaret BOURKE-WHITE

Haber fotoğrafçılığı alanındaki çalışmalarıyla ün kazanmıştır. 14 Haziran 1906’da New York’ta dünyaya gelmiştir. Biyoloji öğrenimine başladıktan bir süre sonra üniversitede aldığı fotoğraf kompozisyonu derslerinin etkisiyle fotoğrafçılığa başlamıştır. Profesyonelliğe geçtikten kısa bir süre sonra Fortune dergisinin fotoğrafçısı olmuştur. 1929’dan başlayarak bu dergi için Almanya’da Krupp Demir İşletmeleri’ni ve Sovyetler Birliği’nde ilk beş yıllık planı izlemiştir. Bu çalışmaları sırasında, fotoğrafı, yazılı habere eşlik eden ikincil bir öge konumundan çıkararak kendi başına anlatım değeri olan bir foto makale haline getirmiştir. 1936’da yayına başlayan Life dergisinin kadrolu ilk dört fotoğrafçısından biri olmuştur. 1939’da ünlü Amerikalı yazar Erksine Caldwell ile evlenmiş ve kocasıyla Avrupa’ya giderek II. Dünya Savaşı’nı Life dergisi adına izlemiştir. Moskova kuşatmasını ve müttefiklerin İtalya çıkartmasını fotoğraflamıştır. Savaşın bitiminden sonra Almanya’da toplama kamplarındaki mahkûmların durumunu görüntüleyen fotoğrafları büyük yankılar uyandırmıştır. 1946–1948 yılları arasında Hindistan’ın bağımsızlık mücadelesini, 1949–1950 yılları arasında da Güney Afrika’daki siyah maden işçilerinin yaşamını, 1952’de ise Kore Savaşı’nı görüntüleyerek dünyaya duyurmuştur. Bu tarihten sonra Cizvitlerin yaşamını ve ABD’nin uçaktan görüntülerini konu alan iki çalışma daha gerçekleştirmiştir. 27 Ağustos 1971’de yaşamını yitirmiştir.

Mario de BIASI

1923’te İtalya’nın Belluno kentinde dünyaya gelmiştir. Fotoğrafçılığa amatör olarak adımını atan Biasi, 1950’den itibaren gazete fotoğrafçılığına başlamış, 1953’ten sonra da Epoca dergisinde gazeteci-fotoğrafçı olarak çalışmalarını sürdürmüştür. 1974 yılında Erich Salomon Ödülü’ne layık görülmüştür. Epoca dergisi için 300 kapak fotoğrafı çeken Biasi, aynı zamanda fotoğraf redaktörü olarak da görev yapmıştır. 1956 yılında Macaristan Ayaklanması’ndan sonra çektiği fotoğraflardan on dört kitap yayımlamıştır. Haber fotoğrafçılığıyla sanat fotoğrafçılığı sentezini en iyi uygulayabilenler arasında sayılmaktadır.

Robert CAPA (1913–1954)

Yaşadığı dönem boyunca bizzat katıldığı ve fotoğrafladığı beş büyük savaş ve elli küsur çatışma, Robert Capa'ya Picture Post dergisinin nitelendirmesi ile “Dünyanın en büyük savaş Fotoğrafçısı” unvanını hak ettiğini gösterir. Gerçek ismiyle Andre Freidmann 22 Haziran 1913 yılında Budapeşte’de dünyaya geldi. Gençlik yıllarını da, “Munka (İş)” dergisinde takip ettiği Lewis Hine ve Jacob Riis gibi “19.yy Toplumsal Gerçekçi” fotoğrafçıların fotoğrafları onu fotoğraf ile tanıştırdı. 1931 yılında Macaristan’da bir dönem komünist partisi üyesi olduğu ve Amiral Miklós Horthy anti-semitist politikalarına direnen işçi hareketi içinde yer aldığı için soruşturmaya uğrayan Capa, ülkesini terk etmek zorunda kalır.

Foto-muhabirliğine başlangıcı; göç yolu ile geldiği Berlin’de edindiği ilk Leica’sı ile olmuştur. Bu sayede politika ve edebiyatı bir araya getirebilme düşünüyü pekiştirmiştir. Bu amaçla, Berlin’de kendisi gibi fotoğrafçı ve göçmen olan sevgilisi Gerda Taro ile “Dephot” Fotoğraf ajansına girerler. İlk kez yerel haberlerde fotoğraf çalışmalarını sürdüren Capa, karanlık oda asistanı olarak ajans çalışmalarına katılır. İlk uluslararası haber başarısını Kopenhag’da Troçki’nin katıldığı bir toplantıda çektiği fotoğraflarının İngiltere’de yayımlanması ve dikkat çekmesiyle elde eder.

Almanya’yı, dönemin durumunu ve Hitler’in yükselişini göz önüne alarak 1938’de terk eden Capa, öncelikle Viyana’ya gider ve diğer Dephot üyeleri ile birlikte bir süre burada kalır. Ardından Budapeşte’ye kısa bir süre için döner ve sonunda Paris’e yerleşir. 1935 yılında Dephot Ajansı’ndaki eski bir patronunun bazı Alman dergileri ile yaptığı anlaşmalar neticesinde İspanya’ya ilk yolculuğunu gerçekleştirir. Burada San Sebastian kentinde boksör Paolino Uzcudun’un günlük hayatını anlatan foto-röportaj onun ilk çalışmasıdır. Ardından Madrid’de ikinci röportaj çalışması, helikopter mucidi Juan de la Cierva olan foto-röportajdır. 1936 yılında, İspanya’da meydana gelen iç savaşın ortasında kalır. Robert Capa bu dönemde başarıları sayılabilecek fotoğraf çalışmalarını gerçekleştirmiştir.

Capa, 1936–1938 yılları arasında sevgilisi ile hem cephede, hem de cephe gerisinde, iç savaşın kendisini ve sonuçlarını fotoğraflar. Bu çalışmalar; uzun röportajlar şeklinde önce editörlüğünü Lucien Vogel’in yaptığı “VU” dergisinde ardından “Life” gibi geniş okur kitesine sahip dergilerde yayımlanır. “Vu” dergisinde yer alan foto-röportajı cephe gerisinde Barcelona şehrini anlatır, Life dergisinde yayınlanan röportajı ise “This is War / Bu Savaştır” ismiyle sıcak savaşı görüntüleyen çalışmalardır.

Life dergisinde yayınlanan çalışmasında yer alan Cordoba cephesinde, 5 Eylül 1936 tarihinde çektiği "Düşen Asker" isimli fotoğraf, onun en önemli karesidir. "Düşen Asker" 20.yy damgasını vuran ve çok tartışılan bir fotoğraf olmuştur.

1938’de savaşın ardından İngiltere’de “Picture Post” dergisinde, savaşın ilk günlerinden Madrid’in tam olarak teslim olduğu güne kadar süren çalışmaları yayımlanır. Picture Post dergisi Capa’ya

günümüze dek kabul görecek olan “Dünyanın en büyük savaş Fotoğrafçısı” nitelendirmesini yapar.

İspanya savaşının ardından Paris’e dönen Capa, Almanların işgalinin ardından ABD’ye yerleşmek zorunda kalmıştır. Burada bir süre sonra Amerikan vatandaşlığına kabul edilmiştir. Bundan sonraki dönemde, İsrail devletinin kuruluşuna uzanan süreçte ilk Arap-İsrail savaşını, Fransız kolonyalistler ve Vietnamlılar arasındaki savaşı ve 2. Dünya Savaşı’nda Normandiya çıkartmasında müttefiklerin ilerlemesini görüntülemiştir.

1947 yılında, hala etkin ve ilk uluslararası serbest fotoğrafçılar ajansı olan Magnum'un kurulmasında ki büyük çabaları o dönemdeki en önemli girişimidir. Bu gelişme Capa'nın hayatında yeni bir dönem başlattı. Uluslararası bir iş adamı oldu ve Werner Bischof, Ernst Haas gibi Magnum fotoğrafçıların çalışmalarını satmaya başladı. Bu dönem içinde Rusya'ya giden ve diğer bölgelerde de çalışmalarını sürdüren Capa, geleceğini düşünmeye başladı ve yazıyı fotoğrafla birleştirdi. Hali hazırda elinde bulunan dört kitabı vardı. : "Death in the Making", "Waterloo Bridge", "A Russian Journal" ve "Slightly Out of Focus" Bu kitaplar Capa'nın yaşadığı belli dönemlere ışık tutmuştur. Onun kendi sitili belliydi: “Bana göre savaş yaşlanan bir oyuncu gibidir- gitgide tehlikeli ve daha az fotojenik.” Kendi deyimiyle hayatının sonuna kadar bir savaş fotoğrafçısı olarak işsiz kalmayı umuyordu. Ancak 1954 yılında Magnum'un bir sergisi için Japonya'ya giden Capa Life dergisinin Hint-Çin cephesinde acil bir fotoğrafçıya ihtiyacı olduğunu öğrendi ve gönüllü oldu. Fakat şans burada yaver gitmedi ve bastığı mayının patlaması sonucu can verdi. Onu bulduklarında eli hala deklanşördeydi.

BİR FOTOĞRAFIN ÖYKÜSÜ

8 Haziran 1972’de, Kuzey Vietnam’da saklandıkları tapınağa bir Amerikan uçağınan dört napalm bombası atıldı. Sağ kalan çocuklar, elbiseleri, saçları, vücutları yanık içinde, çığlıklar atarak kaçışırken, foto-muhabiri Nick Ut kendisine Pulitzer ödülünü getirecek olan bu kareyi çekti. Ortada, çığlık çığlığa koşan çıplak kız, Vietnam Savaşı’nın bütün dehşetinin isimsiz simgesi haline geldi. Amerika’yı dünya kamuoyunun önünde mahkûm eden bir simge... 1982’de bir Alman gazeteci “resimdeki kızın” peşine düştü. Adının Kim, Kim Phuc olduğu ortaya çıktı. Bütün vücudu

yandığı için Saigon’da 14 ay hastanede yatmış, yanık derisi ayıklanırken her seferinde acıdan bayılmıştı. İleri bir yaşta, kocasıyla gittiği Moskova dönüşü siyasî mülteci olarak Kanada’ya sığınmıştı. Kim, o günlerde 34 yaşındaydı. Evliydi, 3 yaşında bir oğlu vardı. Astım ve şeker hastasıydı, sık sık migren krizi geçiriyordu. Vücudunda, her vesileyle azan, silinmek bilmez yaralar taşıyordu, cildi nefes alma yeteneğini kaybetmişti, ama “Ama ne talihliymişim ki yüzümde en küçük bir leke bile yok” diye avunuyordu.

1995 senesinde Washington’da Vietnam Savaşı’nı anmak için bir tören yapıldı. Kim de oradaydı. Kürsüden şunları söylüyordu: “O bombaları atan pilotla karşılaşsam, ona geçmişi değiştiremeyiz, derdim; ama bugün ve yarın, barışa hizmet etmek için elimizden geleni yapabiliriz.”

Salondan sessizce ayrılıyordu ki eline bir kâğıt sıkıştırdılar, göndereni işaret ettiler. Kim önce dönüp adama baktı. Orada öylece durmuş, eli ayağı titreyerek Kim'e bakıyordu. Sonra elindeki notu okudu Kim: - Kim, o adam benim! 8 Haziran 1972 günü Vietnam'daki o mabede napalm atan uçağın pilotuydu. John Plummer, savaştan sonra yıllarca kendine gelememiş, ne yapacağını bilememiş, din adamı olmuş, "o küçük kızın" resmini gazeteden kesip her an cüzdanında taşıymıştı. Kim, bir an adama baktı, sonra kollarını açarak ona doğru koştu.

2.2. Dünyanın Önemli Basın Fotoğrafı Kuruluşları

Dünyanın her tarafından haber toplayan ve dağıtan uluslararası haber ajansları, haber bültenlerinin yanı sıra abonelerine fotoğraf hizmeti de sunar.

Ancak bazı ajanslar, sadece fotoğraf amaçlı olarak çalışırlar. Dünyanın çeşitli bölgelerindeki herhangi bir olayı anında haber alarak, o bölgede ya da oraya en yakın bölgede bulunan anlaşmalı fotoğrafçıları harekete geçirerek kısa zamanda tüm haber merkezlerine fotoğraf geçmeye başlarlar. Bu ajansların sayısı, haber amaçlı ajanslar kadar çok değildir. Dünyada bu amaçla çalışan ciddi kurumların sayısı oldukça azdır.

Sipa Pres

Türk haber fotoğrafçısı Gökşin Sipahioğlu tarafından 1966 yılında kurulmuştur. Ajansın adı Gökşin Sipahioğlu'nun soyadının ilk dört harfinden oluşmuştur. Sipahioğlu, çok kısa bir sürede Sipa Press'i Fransa magazin ve gazete pazarında, Gamma ve Sygma ajansları ile yarışabilecek kadar güçlü bir ajans haline getirmiştir. Dünya basınında son 30 yıldır yayımlanan en önemli olayların fotoğraflarında çoğunlukla Sipa Press'ten yararlanılmıştır. Sipa Press, dünyanın bütün köşelerinden hazırlanmış, özellikle haber konusunda geniş bir arşive sahip dünyadaki ender ajanslardan biridir ve bu işin öncülüğünü yapmaktadır. Sipa'nın editörlüğünü, aynı zamanda Gökşin Sipahioğlu'nun eşi olan Amerikalı fotoğrafçı Phllis Springer yapmaktadır. 2001'de Ajansı bir Fransız firmasına devreden Sipahioğlu, halen ajansın yöneticiliğini yapmaktadır.

Sygma Photo

Sygma, Fotoğraf Ajansı, 1960 yılında New York'ta kurulmuş, aynı zamanda Paris'te şubesi bulunan uluslararası saygınlığa sahip bir fotoğraf ajansıdır. Sygma Fotoğraf Ajansı'nın fotoğrafçıları dünyada yankı uyandıran dikkate değer fotoğraf hikâyeleri üretirler. Bu hikâyeler çoğunlukla sık sık gidilmeyen, keşfedilmemiş yerlere aittir. Ajans, belli periyotlar ile ajansa bağlı olarak çalışan fotoğrafçıların o güne kadar yapmış oldukları çalışmalardan oluşan sergiler düzenlemektedir.

Magnum Photos

Magnum ajansı, 1947 yılında Robert Capa, Henri Cartier-Bresson, George Rodger, David Seymour ile bir Life fotoğrafçısı olan William Vandivert, Rita Vandivert ile Maria Eisner tarafından kurulmuştur. Diğer fotoğraf ajanslarından önemli farklılığı, ticari bir yapı olmakla birlikte bir kooperatif niteliğinde olması ve kooperatif ortaklarının ajansın işleyişinde eşit haklara sahip olmalarıydı. (Yandaki fotoğraf: Capa ve Rodger 1947) Magnum,

uluslararası alanda serbest çalışan fotoğrafçıları bir araya getiren kooperatif nitelikte ilk ajanstır. Kuruluşundan bu yana 50 yılı aşkın bir süre geçmiş olmasına karşın, hâlâ dünyanın en saygın ajanslarından biri olarak değerlendirilen ve tarihi boyunca efsanevi fotoğrafçıları bir araya getiren Magnum, yapısını bugün de korumaktadır. İkinci Dünya Savaşı sonrası TV-öncesi dünyasının görüntü açılığını kapatmaya yönelik olarak kurulan Magnum, kuruluş biçimi, kurucularının kimlikleri ve dünya olaylarına tanıklıktaki ustalıkları ve daha sonra ajansa katılan fotoğrafçıların da katkılarıyla bugün de özel konumunu korumaktadır.

Black Star

1935'te Amerika'da kurulmuştur. Dünya çapında 350 fotoğrafçı ile çalışan, dünyanın en saygın fotoğraf ajansıdır. Black Star üç bölümden oluşur: Haber fotoğrafçılığı, ısmarlama fotoğrafçılık ve stok fotoğrafçılığı. Bütün fotoğrafçılarına büyük kolaylıklar sağlayan, onların tüm haklarına sonuna kadar sahip olan bu kurum, basit bir acente değildir. Bu ajansın fotoğrafçıları, doğrudan fotoğraf editörleri ve grafikerler ile birlikte ortak hareket ederek istenen fotoğrafları çekerler. Dolayısıyla ajansın mantığında, koşulsuz müşteri memnuniyeti egemendir. Bugün Black Star, dünyada haber fotoğrafçılığı konusunda liderliğini sürdürmektedir.

National Geographic Society

National Geographic dergisi, yeryüzünün daha iyi tanınması konusundaki çalışmalarını yanı sıra fotoğrafın gelişimine katkılarıyla da, 19. yüzyıla damgasını vurmuş, seçkin bir dergidir. Fotoğrafın doğuşundan beri var olan basın fotoğrafçılığı ve fotoğraf sanatı arasındaki ayrıma karşın, bu derginin fotoğraf sanatına olan etkisi yadsınmaz. National Geographic Derneği, 1888 yılında Gardiner Grene Hubbar tarafından, coğrafi bilginin artırılması ve yayılması amacıyla kurulmuştur. Derneğin 1897'de seçilen ikinci başkanı, telefonu icat etmiş olan Alexander Graham Bell'dir. Dr. Bell, o zamana dek amatör editörlerin çıkardığı dergiyi daha ilginç kılacak yeni bir editör aramaya başlamıştır. Bu amaçla bulduğu Gilbert Grosvenor, editörlük görevini tam elli beş yıl boyunca sürdürmüş ve tüm yaşamını, dergiye bugünkü kimliğini kazandırma yolunda harcamıştır. Derginin gelişmesindeki en büyük rolü, Grosvenor'un fotoğrafa getirdiği yeni bakış açısı oynamıştır.

19. yüzyılın başlarında fotoğraf, diğer dergi editörlerince adeta hor görülmekte ve sınırlı ölçülerde kullanılmaktadır. Bu önyargı yüzünden Grosvenor, 1904'te derginin on bir sayfasını Tibet fotoğraflarıyla doldurduğunda, kovulacağını sanmıştır. Ancak sayı çok beğenilmiş ve Grosvenor derginin yönetim kuruluna seçilmiştir. Böylece fotoğrafa verilen değer giderek artmaya başlamıştır. Derginin fotoğraf laboratuvarı ülkenin en iyilerinden biri haline gelmiş, burada yeni tekniklerin ve aletlerin kullanılması sağlanmıştır. Göreve gönderdiği fotoğrafçıların tümü için en üst düzeyde ekipman satın almaya özen göstermiştir. Ayrıca, kimi fotoğrafçıların kötü olarak nitelendirdiği ışık koşullarının, yağmurun, bulutların her zaman fotoğraf çekimini engelleyen etkenler olarak görülmemesinden yanadır; bu koşullarda çekilen fotoğrafların, parlak Güneş ışığında çekilen bazılarından daha iyi olabileceğini savunmuştur. Nitekim onun bu görüşleri bugünkü National Geographic fotoğraflarında da doğrulanmaktadır.

National Geographic, her ne kadar fotoğrafı coğrafi yazıları destekleyen bir unsur olarak kullanmışsa da, fotoğrafı kendi başına da hem teknik, hem de artistik açıdan mükemmeli yakalamaya çalışan bir arayış olarak görmektedir. Bu nedenle National

Geographic, fotoğraf sanatının tüm dünyada tanınması ve geliştirilmesinde büyük rol oynamıştır.

Film and Photo Leauge (Amerikan Fotoğraf Birliği)

Büyük ekonomik bunalımın başlamasından bir yıl önce, 1928 yılında New Yorklu bir grup filmci ve fotoğrafçı, Film ve Fotoğraf Birliği adlı derneği kurmuşlardır. Amaçları, ticari basında yer almayan toplumsal olayları, sokak gösterilerini, grevleri, çatışmaları vb. belgelemektir. 1936'da film grubunun ayrılması ile kuruluşun adı Fotoğraf Birliği olarak değiştirilmiştir. Birlik belgesel çalışma ilkelerini, yayımladığı duyuruda şöyle açıklamıştır: "Fotoğrafın son derece önemli bir toplumsal değeri vardır. Fotoğrafçıya, bugün yaşanan dünyanın saptanılması görev ve sorumluluğu düşmektedir. Birliğin amacı, fotoğraf makinesini, Amerika'yı belgeleyecek dürüst fotoğrafçıların eline yeniden teslim etmektir."

Fotoğraf Birliği'nin önemli çalışması, fotoğraf tarihinin, tekniğinin ve estetiğinin öğretildiği Fotoğraf Okulu'dur.

Birlik, II. Dünya Savaşı sırasında askere alınan üyeleri aracılığıyla, Kızılhaç ve benzeri kuruluşlar için belgeleme çalışmaları yapmaya devam etmiştir. Birliğin okulundan 1947 yılına kadar bin beş yüzden fazla fotoğrafçının yararlandığı açıklanır.

Ancak savaş sonrası dünyanın değişmeye başlayan yüzü, Amerikan yönetimini endişelendirmeye başlamış, dış politikada soğuk savaş ilan edilirken, içeride de aydınlar ve ilericiler üzerinde büyük bir baskı uygulanmaya başlanmıştır. Adalet Bakanlığı'na bağlı olarak kurulan Amerikan Aleyhtarları Çalışmaları Araştırma Komitesi, yüzlerce bilim adamı, sanatçı ve politikacı hakkında soruşturma açar. Fotoğraf Birliği de "Yıkıcı Çalışmalar Yapan Kuruluşlar" listesinde yer alır. Birlik bu ithamı reddederek politik bir örgüt değil; bir fotoğraf kuruluşu olduğunu açıklar. İş açısından sıkıntılarla ve politik baskılarla karşılaşan birçok üye ayrılma zorunluluğunu hisseder. Genç üyelerin desteği bu eksikliği gideremez. 1951'e gelindiğinde artık Fotoğraf Birliği yoktur. Fotoğrafın belgeci özelliğini kullanan bu tarihsel deneyin ürünleri olan fotoğraflar, bugün değerlerini korumaktadırlar.

2.3. Türkiye'den Bazı Basın Fotoğrafçıları

Türk haber fotoğrafçılığının öncüleri arasında Velit Ebüzziya ve Burhan Felek'i sayabiliriz. Cumhuriyetin ilk yıllarında çok az sayıda haber fotoğrafçısı vardı. Bu isimlerden bazıları: Ferit İbrahim, Naim Gören, Cemal Işıksel, Namık Görgüç, Cemal Göral, Cemal Işın, Ali Ersan, Selahattin Göz, Faik Şenol, Kenan Hasip, Etem Tem, Şükrü Bey, Emin Bey, Muhterem Gökmen, Hilmi Şahenk, Hamdi Bey. Ankara'da Cemal Işıksel, İstanbul'da Namık Görgüç gazete fotoğrafçılığını gerçek anlamda meslek edinen isimlerdir.

1950-70'li yıllarda ise; Ara Güler, Meftun Olgaç, Hikmet Ferudun Es, Mustafa Kapkın, Ozan Sağdıç, Mahmut Küçük, Suavi Sonar, Osman Darcan, Necdet İşler, Güneş Karabuda, Esat Tengizman, Ahmet Tuna, Erol Demek, Hilmi Şahenk, Ferit Can, Othmar Perschy, Semiha Es, Tamer Güvenç, Yalçın Kılan, Kutlu Ertuna, Sedat Dizici, Sedat Tuna, Garbis Özatay foto muhabirliği yapan isimlerdendir.

1970-2000 yılları arasında da Coşkun Aral, İzzet Kezer, Garbis Özatay, Yalçın Çınar, Rıza Ezer, Hüseyin Büyükkırcalı, Özer Ahıska, Abdurrahman Antakyalı, Sebatı Karakurt,

Mücahit Büber, Ali Öz, Ergün Çağatay, Ara Güler, Atılay Gülen, Gülümser İşçelebi, Atılay Kayaoğlu, Yalçın Özmen, Ercan Arslan, Yaşar Saygı ve Hatice Tuncer'i sayabiliriz.

Ara GÜLER

Ara Güler ya da İstanbul fotoğrafçısı, 16 Ağustos 1928'de İstanbul'da doğdu. Lisedeyken film stüdyolarında sinemacılığın her dalında çalışırken Muhsin Ertuğrul'un tiyatro kurslarına devam etti. Çünkü rejisör veya oyun yazarı olmak istiyordu. 1950'de Yeni İstanbul gazetesinde gazeteciliğe başlarken aynı zamanda İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesine devam etti. 1958'de Time-Life, Paris-Match ve Der Stern dergilerinin yakın doğu foto muhabirliği görevlerini üstlendi. 1961'de askerlik görevini tamamladı ve Hayat Dergisi'nde fotoğraf bölüm şefi olarak çalışmaya başladı.

Aynı yıllarda Henri Cartier Bresson ile tanışarak Paris Magnum Ajansı'na katıldı ve İngiltere'de yayımlanan Photography Annual Antalojisi onu dünyanın en iyi yedi fotoğrafçısından biri olarak tanımladı. Yine o yılda ASMP' ye (Amerikan Dergi Fotoğrafçıları Derneği) tek Türk üye olarak kabul edildi. 1962'de Almanya'da çok az fotoğrafçıya verilen Master of Leica unvanını kazandı. İsviçre'de çıkan Camera dergisi kendisine özel bir sayı ayırdı. 1964'de Mariana Noris'in ABD'de basılan Young Turkey adlı yapıtında fotoğrafları kullanıldı. 1967'de Japonya'da çıkan Photography of the World antolojisinde Richard Avedon ile birlikte bir dizi fotoğrafı yayımlandı. 1967'de Kanada'da açılan “İnsanların Dünyasına Bakışlar” sergisinde, 1968'de New York Modern Sanatlar Galerisi'nde düzenlenen Renkli Fotoğrafın On Ustası adlı sergide aynı yıl Almanya'da, Köln'de Fotokina Fuarı'nda yapıtları sergilendi. 1970'de Türki adında fotoğraf albümü Almanya'da yayımlandı.

Sanat ve Sanat tarihi konularındaki fotoğrafları ABD'de Time-Life, Horizon ve Nesweek kitap bölümlerince ve İsviçre'de Skira Yayınevi tarafından kullanıldı. 1971'de Lord Kinross'un Hagia-Sophia (Ayasofya) kitabının fotoğraflarını çekti. Yine Skira yayınevince Picasso'nun 90.yaş günü için yayımlanan “Picasso Metamorphose et unite” adlı kitap için Picasso'nun foto-röportajını yaptı. 1972'de Paris Ulusal Kitaplıkta sergisi açıldı. 1975'te ABD'ne davet edildi ve birçok ünlü Amerikalının fotoğraflarını çektikten sonra “Yaratıcı Amerikalılar” adlı sergisini dünyanın birçok kentinde sergiledi. Yine aynı yıl Yavuz zırhlısının sökülmesini konu alan “Kahramanın Sonu” adlı bir belgesel film çekti.

1979'da Türkiye Gazeteciler Cemiyeti'nin foto muhabirliği dalındaki birincilik ödülünü aldı. 1980'de fotoğraflarının bir kısmı Karacan Yayıncılığın “Fotoğraflar” adlı kitabında basıldı. 1986'da Hürriyet Vakfı'nca basılan Prof. Abdullah Kuran'ın yazdığı “Mimar Sinan” kitabını fotoğrafladı. Aynı kitap 1987'de Institute of Turkish Studies tarafından İngilizce olarak yayımlandı. 1989'da “Ara Güler'in Sinemacıları” kitabı basıldı.

1991'de Dışişleri Bakanlığı için Halikarnas Balıkcısı'nın (Cevat Şakir Kabaağaçlı) "The Sixth Continent" adlı kitabını fotoğrafladı. Bu arada bütün dünyayı gezerek foto röportajlar yaptı ve bunları Magnum ajansı ile dünyaya duyurdu. Bu arada İsmet İnönü, Winston Churchill, Indra Gandhi, John Berger, Bertrand Russel, Bill Brandt, Alfred Hitchcock, Ansel Adams, Imogen Cunningham, Salvador Dali, Picasso gibi birçok ünlü kişi ile röportajlar yapmış ve fotoğraflarını çekmiştir. En ünlüsü fotoğrafçılara poz vermeyen Picasso Röportajı'dır. Yıllarca üstünde çalıştığı Mimar Sinan yapıtlarının fotoğrafları 1992'de Fransa'da, "Sinan, Architect of Soliman the Magnificent" adlı kitabı , ABD ve İngiltere'de yayımlandı. Aynı yıl "Living in Turkey" adlı kitabı İngiltere, ABD ve Singapur'da "Turkish Style" başlığıyla, Fransa'da "Demeures Ottomanes de Turquie" adıyla yayımlandı. 1994'de "Eski İstanbul Anıları", 1995'de "Bir Devir Böyle Geçti", "Yitirilmiş Renkler" ve "Yüzlerinde Yeryüzü", fotoğraf kitapları yayımlandı.

Ara Güler'in fotoğrafları Paris Ulusal Kitaplıkta, ABD'de Rochester Georg Eastman Müzesi'nde Nebraska Üniversitesi Sheldon Koleksiyonu'nda bulunmaktadır. Köln Mueseum Ludwing'de Das Imaginare Photo Museum'da fotoğrafları sergilenmektedir. Ara Güler, Türk fotoğrafının ustalarından biri olarak dünya fotoğraf tarihinde de seçkin bir yere sahiptir. Belgeci bir fotoğraf biçiminin ustası olması ona ün kazandırmıştır. Fotoğraf çekmeye devam ediyor...

Ali Öz

Gazetecilik eğitimi almış, fotoğrafa 1979 yılında başlamıştır. Hobisi olan fotoğraf, daha sonra asıl mesleği olmuştur. Uzun yıllar basın fotoğrafçılığı yapmıştır. 1989'da yeniden yaratılma sürecinde, Güneş gazetesinde fotoğraf editörü olarak çalışmış, daha sonraki yıllarda ise Aktüel dergisinde ve Cumhuriyet gazetesinde foto muhabiri olarak görev yapmıştır. Tempo dergisinde fotoğraf editörü olarak 7 yıl çalıştıktan sonra, NTV MAG haber dergisinde uzun süre fotoğraf editörlüğü yapmıştır. Halen serbest fotoğrafçı olarak çalışmaktadır.

Arif Hikmet KOYUNLUOĞLU

Arif Hikmet Koyunluoğlu, 1888'de İstanbul'da dünyaya gelmiştir. Bugünkü adı Mimar Sinan Üniversitesi olan, Sanayi-i Nefise Mektebi'ni bitirmiştir. İstanbul'un işgali sırasında bir yeraltı fotoğraf stüdyosu açmıştır. 1917 yılında orduya katılmış ve savaş fotoğrafçılığı görevi yapmıştır. Erzurum-Sarıkamış dağlarında kaynakçılık yapan Türk askerlerinin fotoğrafları büyük önem taşır. Arif Hikmet Koyunluoğlu, 1982'de yaşamını yitirmiştir.

Cemal IŞIKSEL

Mustafa Kemal Atatürk'ün fotoğrafçısı olarak bilinen Cemal Işıksel, 1904'te İstanbul'da doğmuştur. Ankara Hukuk Fakültesini bitirmiştir. 1925'te Vakit gazetesinde Ankara foto muhabiri olmuştur. 1925 yılında Ankara Garı'nda, Atatürk'ün, trenin penceresinden bakarken fotoğrafını çekmekte gösterdiği başarı, onun fark edilmesini sağlamıştır. Daha sonra Atatürk'ün yaptığı tüm gezilere katılmıştır. 1926 yılında Cumhuriyet gazetesinin Ankara bürosunda çalışmaya başlamıştır. İsmet İnönü'nün Cumhurbaşkanlığı döneminde devlet büyüklerinin fotoğraflarını çekmiştir. Yaşamını foto muhabirliğiyle kazanmış bir gazetecimizdir. Atatürk fotoğraflarını asla satmamış, isteyene hediye etmiştir. "Atatürk" adlı bir kitabı bulunmaktadır. Çektiği fotoğraflar paralara ve pullara basılmıştır.

Coşkun ARAL

1 Mayıs 1956 yılında Siirt'te doğan Coşkun Aral, İstanbul İktisadi ve Ticari İlimler Akademisi'ni bitirmiştir. Basın fotoğrafçılığına 1974 yılında başlayan Aral, mesleğinin ilk yıllarında Günaydın ve Gün gazetelerinde çalışmıştır. Kısa zamanda kendisine has üslubu ile tanınmıştır. Özellikle kanlı 1 Mayıs olaylarında çektiği fotoğrafla Sipa Press aracılığı ile tüm dünyada yayımlanmıştır. 1980'den itibaren Polonya'daki ünlü Gdansk grevinde; Lübnan, İrlanda, Çad ve Uzak Doğu'daki savaşlarda fotoğraf çekmiştir. Bu savaş fotoğrafları Fransa ve Amerika'da sergilenmiş, uluslararası fotoğraf albümlerinde yayımlanmıştır. 14 Ekim 1980 tarihinde kaçırılan bir uçağın içinde, ilk kez uçak korsanlarıyla röportaj gerçekleştirmiştir. Ulusal ve uluslararası birçok ödülü olan Aral, 1986 yılında 32. Gün haber programının muhabirliğini yapmaya başlamıştır. Son yıllarda da, dünyanın çeşitli bölgelerinde çektiği bir belgesel olan "Haberci" adlı programı hazırlayıp sunmaktadır.

Ergün ÇAĞATAY

15 Ocak 1937'de İzmir'de doğmuştur. Bir süre Hürriyet gazetesinde ve Associated Press'te çalışmış, daha sonra da bağımsız fotoğrafçı olarak yaşamını devam ettirmeyi tercih etmiştir. 1973'ten bu yana da Avrupa'nın en büyük basın fotoğraf ajanslarından biri olan Gamma'da bağımsız fotoğrafçı olarak çalışmaktadır. Ara Güler'den sonra dünya piyasasına açılabilen Türk fotoğrafçılardan biridir.

Esat TENGİZMAN

1898 yılında doğan Tengizman, Atatürk'ün fotoğrafçısı olarak tanınmaktadır. Çünkü o dönemlerde Atatürk fotoğrafın, ülkenin toplumsal belleğini oluşturmada önemli olduğuna inanıyor ve fotoğrafı destekliyordu. Cepheye yanında götürdüğü fotoğrafçılarsa Esat Nedim Tengizman ve Etem Tem isimli yedek subaylardı. Tengizman ve Tem, I. ve II. İnönü, Dumlupınar ve Sakarya savaşlarına komutanlık yapan Mustafa Kemal ile beraber karargâhları dolaşarak çatışma anlarının fotoğraflarını çekmişlerdir.

Fikret OTYAM

Fikret Otyam, (19 Aralık 1926 - Aksaray) Ressam, gazeteci, yazar. Devlet Güzel Sanatlar Akademisi Resim bölümünden mezun oldu. Burada ünlü ressam Bedri Rahmi Eyüboğlu'nun öğrencisi oldu.

Gazeteciliğe 1950 yılında "Son Saat" gazetesinde başladı. Daha sonra Cumhuriyet Gazetesi'nde çalıştı ve köşe yazarlığı yaptı. Özellikle Anadolu ve Güneydoğu Anadolu ile ilgili yazdığı röportajlarla tanındı. Bu röportajlarını çok sayıda kitapta topladı. Emekli olduktan sonra resme ağırlık verdi.

Sanatçı Antalya'da yaşamını sürdürüyor. Akdeniz Gazetecilik Vakfı ve Altın Portakal Kültür Sanat Vakfı'nın kurucu üyelerindedir. Fikret Otyam, ünlü besteci ve orkestra şefi Nedim Vasıf Otyam'ın kardeşidir. Dokuma ve fotoğraf sanatlarıyla ilgili sanatçımız sanatçı Filiz Otyam'la evlidir.

Garbis ÖZATAY

1946 yılında İstanbul'da doğan Garbis Özatay, çocuk denecek yaşta fotoğrafa başlamıştır. 1966'da Hürriyet gazetesinin bünyesinde bulunan haber ajansında stajyer olarak çalışmaya başlamıştır. Daha sonra Sami Güner'in stüdyosunda fotoğraf çalışmaları yapmıştır. Türk Haberler Ajansı'nda foto muhabiri olarak görev almış, daha sonraları da 1975'te Hayat, 1976'da Milliyet, 1984'te Güneş, 1991'de Tempo, 1993'te Cumhuriyet dergi ve gazetelerinde foto muhabiri ve editörü olarak çalışmalarını sürdürmüştür. 1994 yılında ise yeniden Milliyet'e dönmüştür. 1970 Türkiye Gazeteciler Cemiyeti Fotoğraf Ödülü ve 1997 Sedat Simavi Fotoğraf Ödülü sahibidir.

Gökşin SİPAHIOĞLU

1926 İzmir doğumlu Gökşin Sipahioğlu, Saint Joseph Lisesi'ni bitirdikten sonra İstanbul Üniversitesi'nde gazetecilik eğitimi almıştır. Mesleğe 1952 yılında İstanbul Ekspres'te basketbol yazıları ile başlamıştır. 1953'te aynı gazetenin Yazı İşleri Müdürü olmuştur. 1957'de fotoğrafa daha fazla yer veren Yeni Gazete'yi kurmuştur. 1961'de Vatan gazetesinden ayrılmış, basketbol karşılaşması için gittiği Arnavutluk'ta çektiği çok önemli fotoğraflarla tüm dünyada tanınmıştır. Sipahioğlu, 1 yıl sonra da füze krizi nedeniyle ABD'nin abluka altına aldığı Küba'ya giren tek batılı gazeteci olmuştur. Öyle ki, çektiği tüm fotoğraflar, ABD'deki 45 gazetede manşete çıkmıştır. 1962 yılında Hürriyet'e giren ve bir dönem gazetenin Paris muhabirliğini yapan Sipahioğlu, 1966'da dünyanın en saygın fotoğraf ajanslarından biri olan Sipa Press'i kurmuştur. Sipahioğlu, 1994'te Fransız Hükümetinin Arts et Lettres Nişanı'na layık görülmüştür.

İsa ÇELİK

1944'te Mersin, Gülnar'da doğdu. Ankara İktisadi ve Ticari İlimler Akademisini bitirdi."İnsan" adlı ilk sergisini 1973'te açtı. Bu güne dek 60 dolayında kişisel sergi açtı. UNESCO'YA bağlı Uluslararası Fotoğraf Federasyonu (FIAP) "Artist of FIAP" (AFIAP) unvanına sahiptir. İstanbul Fotoğraf ve Sinema Amatörleri

Derneği (İFSAK)'ın onur üyesidir. Profesyonel Tanıtım Fotoğrafçıları (PTFD) üyesidir. 1980 öncesi Görsel Sanatçılar Derneği başkanlığı ve Barış Derneği Üyeliğinde bulundu. Perde ve Sahne Sanatçıları (PERSAİŞ) yönetim kurulunda görev yaptı. Bugüne dek çok sayıda afiş, poster, kitap, plak ve kaset kapağı, çocuk kitabı illüstrasyonu uygulamaları yaptı. Beş kitabı yayımlandı. Uluslararası yarışma, sergi ve bienallerde pek çok ülkede Fotoğrafları sergilendi. Yapıtlarında daha çok "insan" konusunu işledi. Ayrıca sanat, bilim, kültür insanlarını portreleri ve Anadolu uygarlıkları ile de tanındı. Yapıtlarının pek çoğu afiş, poster ve kart olarak da yaygınlaşmıştır.

Ozan SAĞDIÇ

Ozan Sağdıç, 1934 yılında Balıkesir’de doğdu. Çocukluğunu Edremit’te geçiren Sağdıç, ortaokul eğitimini İzmir Buca’da, lise eğitimini İstanbul Kabataş Lisesi’nde aldı. Fotoğrafla ilk olarak lise son sınıfta tanıştı.

1956’da Hayat Mecmuası’nda foto muhabiri olarak göreve başladı. 1930’lardan başlayıp 50-60’lı yıllara kadar süren Henri Cartier-Bresson’un öncülük ettiği gerçeklik akımını Hayat ile Türkiye’ye taşıyan kuşağın bir temsilcisi oldu.

1959 sonlarında Hayat mecmuasının Ankara bürosuna geçti. 1959’da Balıkesir’de insan manzaraları konulu bir açık hava sergisi açtı. Aynı yıl Ara Güler ile birlikte İstanbul’da bir kitap sergisinin yanında edebiyatçı portreleri sergisini açtı.

Afsad’a onursal üye seçildi. Orada,“Bir Kutu Makine ve Ben” adlı bir sergi açtı. Fotoğraf Sanatı Kurumu kurucu üyeleri arasında yer aldı.Fotoğraf dalında devlet sanatçısı seçildi.

Hayat mecmuasından ayrıldıktan sonra Ankara’da yayın-endüstri, turizm fotoğrafları, takvim, poster çalışmaları yapan ve baskı hizmetleri veren bir iş yeri açtı.

Açmış olduğu sergilerin katalogları yayınlandı: Yaşadığım Ankara’dan Sayfalar, Röportaj Fotoğrafları, Geçen Yüzyıldan İnsan Manzaraları, Doku, Baki Kalan Bu Kubbede, Dünyanın Çocukları, Çocukların Dünyası, Menderes Irmağı Boyunca, En Büyük Dinleyici İsmet İnönü, Doğa’nın Şiiri Kapadokya...

Ankara Büyükşehir Belediyesi için “Bir Zamanlar Ankara” ve TRT adına “Dünyanın Bütün Çiçekleri” albümlerini hazırladı. Sağdıç, çalışmalarını halen Ankara’da sürdürmektedir.

2.4. Türkiye’nin Önemli Basın Fotoğrafı Kuruluşları

Ülkemizde haber dağıtımını yapan bütün ajanslar haberlerle birlikte fotoğraf dağıtımını da yapmaktadır. Sadece fotoğraf amaçlı olarak çalışan haber ajansı bulunmamaktadır. Haber ve fotoğraf dağıtımında en yaygın ağa sahip olan Anadolu Ajansı’dır. Bunun dışında Doğan Haber Ajansı, Cihan Haber Ajansı, İhlâs Haber Ajansı, Anka Haber Ajansı vb.

Anadolu Ajansı

Anadolu Ajansı, ülkemizin işgal altında olduğu yıllarda, Kuvay-i Milliye hareketinin sesini öncelikle Anadolu’ya ve tüm dünyaya duyurma ihtiyacından doğdu. Mustafa Kemal Paşa’nın önderliğinde kurulan Anadolu Ajansı, bugün dünyanın en modern teknolojisine

sahip haber ajansları arasında yer almaktadır. 1940'lı yıllarda teleks kullanmaya başlayan Anadolu Ajansı, 1986'da bilgisayar çağına adım attı. Anadolu Ajansı'nın tüm yurdu ve yurtdışındaki temsilcilikleri kapsayan bilgisayar ağı, 2000'li yılların teknolojisine kavuşmuş bulunuyor.

Anadolu Ajansı, fotoğraf hizmeti alanında da bugün en ileri teknolojiyi uygulayan dört büyük ajanstan biri olma özelliğini taşımaktadır. Bilgisayar sistemi aracılığıyla her gün abonelerine fotoğrafları büyük bir hızla ulaştırmaktadır.

UYGULAMA FAALİYETİ

İşlem Basamakları	Öneriler
<p>➤ Dünyanın önemli basın fotoğrafçıları ve kuruluşlarını inceleyiniz.</p>	<ul style="list-style-type: none">➤ İncelemelerinizi yaparken dikkatli olunuz.➤ Detaylara dikkat ediniz. Kişileri dönemlerine göre değerlendiriniz.➤ Çok yönlü düşününüz.➤ Not almayı alışkanlık haline getiriniz.
<p>➤ Türkiye'nin önemli basın fotoğrafçıları ve kuruluşlarını inceleyiniz</p>	<ul style="list-style-type: none">➤ Not alınız.➤ Karşılaştırmalar yapınız.➤ Basın fotoğrafçılığına katkısını araştırınız.➤ Detaylara dikkat ediniz.

DEĞERLENDİRME ÖLÇÜTLERİ

Aşağıda hazırlanan değerlendirme ölçeğine göre kendiniz ya da arkadaşınızın yaptığı çalışmayı değerlendiriniz. Gerçekleşme düzeyine göre “Evet / Hayır“ seçeneklerinden uygun olan kutucuğu işaretleyiniz.

Gözlenecek Davranışlar	Evet	Hayır
Dünyanın önemli basın fotoğrafçıları ve basın kuruluşlarını incelediniz mi?		
Türkiye'nin önemli basın fotoğrafçıları ve basın kuruluşlarını incelediniz mi?		

Cevaplarınızda “Hayır” seçeneği işaretli ise ilgili faaliyete dönerek tekrar ediniz.
Cevaplarınızın tümü “Evet” ise bir sonraki faaliyete geçebilirsiniz.

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME

Aşağıdaki soruları dikkatlice okuyarak doğru seçeneği işaretleyiniz.

1. “Göçmen Anne” portresi aşağıdaki basın fotoğrafçılarından hangisine aittir?
A) David Seymour
B) Charles Harbutt
C) August SandeR
D) Dorothea Lange
2. Dünyanın en büyük savaş fotoğrafçısıdır. Yaşadığı dönem boyunca beş büyük savaşın fotoğrafını çekmiştir. Magnum Photos’un fikir babasıdır. “Düşen Asker” fotoğrafı en önemli karesidir.
Yukarıda bahsedilen basın fotoğrafçısı aşağıdakilerden hangisidir?
A) Robert Capa
B) Mario de Biasi
C) Jacob Riis
D) Hiroshi Hamaya
3. Bir Türk haber fotoğrafçısı tarafından kurulan dünyanın en önemli ajanslarından bir olan fotoğraf ajansı aşağıdakilerden hangisidir?
A) Black Star
B) Sipa Pres
C) Magnum Photos
D) Sygma Photo
4. Haberci adlı televizyon programını da hazırlayıp sunan basın fotoğrafçımız aşağıdakilerden hangisidir.
A) Esat Tengizman
B) Ara Gürel
C) Coşkun Aralık
D) Savaş Ay

Aşağıda verilen ifadelerde boş bırakılan yerleri uygun kelimelerle doldurunuz.

5. “Zafer Öpücüğü” adlı fotoğrafı.....çekmiştir.
6. Vietnam Savaşı’nın simgesi haline gelen Vietnamlı küçük kız çocuğunun fotoğrafını çeken basın fotoğrafçısı.....’tur.
7. Atatürk’ün trenin penceresinden bakarken fotoğrafını çeken foto- muhabiri.....’dir.
8., Türk fotoğrafının ustalarından biriolarak dünya fotoğraf tarihinde de seçkin bir yere sahiptir. Belgeci bir fotoğraf biçiminin ustası olması ona ün kazandırmıştır. Picasso’nun fotoğrafını çeken ender kişilerden biridir.

Aşağıda verilen ifadelerin sonundaki boşluğa doğru ise (D) yanlış ise (Y) koyunuz.

9. Sipa Press'i Fikret Otyam kurmuştur. (D) (Y)
10. Esat Nedim Tengizman ve Etem Tem Kurtuluş Savaşı'nın fotoğraflarını çekmişlerdir.
(D) (Y)

MODÜL DEĞERLENDİRME

Modülü bitirdiniz.

Modül sonunda kazanacağınız yeterliliği kazanıp kazanmayacağınızı ölçen bir ölçme aracı öğretmeniniz tarafından hazırlanarak size uygulanacaktır.

Bu uygulama sonucunda bir üst modüle geçip geçmeyeceğiniz size öğretmeniniz tarafından bildirilecektir.

CEVAP ANAHTARLARI

ÖĞRENME FAALİYETİ-1 CEVAP ANAHTARI

1	A
2	C
3	D
4	EDİTÖR
5	JACOB RIIS
6	D
7	Y
8	Y
9	D
10	D

ÖĞRENME FAALİYETİ-2 CEVAP ANAHTARI

1	D
2	A
3	B
4	C
5	ALFRET EISENSTAEDT
6	NICK UT
7	CEMAL İŞIKSEL
8	ARA GÜLER
9	Y
10	D

ÖNERİLEN KAYNAKLAR

- AK Seyit Ali, **Erken Cumhuriyet Dönemi Türk Fotoğrafı (1923-1960)**, Remzi Kitabevi, 2002.
- TOPUZ Hıfzı, **II. Mahmut'tan Holdinglere Türk Basın Tarihi**, Remzi Kitabevi, İstanbul, 2003.

KAYNAKÇA

- GEZGİN Suat, **Basında Fotoğrafçılık**, İ.Ü. İletişim Fakültesi Yayınları, İstanbul, 2002.
- KANBUROĞLU Özer, **Basında Haber Fotoğrafı Kullanımı**, Gazeteciler Cemiyeti Yayınları, Ankara, 2003.
- KOLOĞLU Orhan, **Osmanlı'dan 21. Yüzyıla Basın Tarihi**, Pozitif Yayınları, İstanbul, 2006.
- www.fotomuhabiri.com.
- www.burburinho.com
- www.fototrek.com
- www.phillipsdepury.liveaactuanes.com
- www.w.thecross-photo.com
- www.wikipedia.org/wiki/kim_Phuch
- www.fotomuhabiri.com/tarih/magnum/magnum.htm/
- www.umut.org.tr/foto_galeri
- www.fotoğraf.net/araguler/ozgecmis/
- www.fotoğrafdergisi.com
- www.wikipedia.org/wiki/fikret_otyam
- www.fotoğrafya.gen.tr/issue-9/sali/sanatcilar/i_celik.htm/
- www.humanities.com
- www.hurriyet.com.tr
- www.pro.fmd.org.tr/?gt=artdetay&artid=17
- www.beyhanozdemir.com
- www.media.ankara.edu.tr